

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

KRR.430.001.2019

Nr ewid. 67/2019/P/19/001/KRR

Informacja o wynikach kontroli

WYKONANIE BUDŻETU PAŃSTWA W 2018 R.

W CZĘŚCIACH

32 – ROLNICTWO

33 – ROZWÓJ WSI

35 – RYNKI ROLNE

Warszawa, maj 2019 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Informacja o wynikach kontroli

**Wykonanie budżetu państwa w 2018 r.
w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi
oraz 35 – Rynki rolne**

p.o. Dyrektor Departamentu Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Waldemar Wojnicz

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 16 maja 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	4
II. Ocena kontrolowanej działalności	8
1. Ocena ogólna	8
2. Uwagi i wnioski	9
III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich	10
1. Dochody budżetowe	10
2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich	12
3. Sprawozdawczość.....	36
4. Księgi rachunkowe	37
IV. Informacje dodatkowe.....	38
Załączniki	39

I. Wprowadzenie

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2018, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dysponenta części budżetowych: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tych części budżetu państwa. Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych;
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych za 2018 r. oraz sprawozdań za IV kwartał 2018 r. w zakresie operacji finansowych;
- prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań w części 33 – Rozwój wsi;
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań w częściach: 32 – Rolnictwo i 35 – Rynki rolne oraz w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań w części 33 – Rozwój wsi;
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹ (dalej ufp), w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w częściach 32 – Rolnictwo i 33 – Rozwój wsi.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznych sprawozdaniach Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami 2017 r. w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne.

Wydatki w układzie zadaniowym były realizowane w części 32 – Rolnictwo w pięciu funkcjach, ośmiu zadaniach, 22 podzadaniach i 50 działaniach; w części 33 – Rozwój wsi w czterech funkcjach, siedmiu zadaniach, 13 podzadaniach i 34 działaniach; w części 35 – Rynki rolne w czterech funkcjach, pięciu zadaniach, pięciu podzadaniach i siedmiu działaniach.

W ramach poszczególnych części budżetowych finansowano, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności następujące zadania:

- część 32 – Rolnictwo:
 - ✓ zadanie 3.1 – Oświata i wychowanie, w ramach którego finansowano głównie działalność Zespołów Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego (szkół rolniczych) nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - ✓ zadanie 21.1 – Rozwój produkcji roślinnej i ochrony roślin uprawnych, w ramach którego finansowano agrochemiczną obsługę rolnictwa, postęp biologiczny w produkcji roślinnej,
 - ✓ zadanie 21.2 – Rozwój hodowli i produkcji zwierzęcej, w ramach którego finansowano głównie postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej,
 - ✓ zadanie 21.5 – Wsparcie gospodarstw rolnych, rozwój wsi oraz żywność regionalna, tradycyjna i systemy jakości żywności, w ramach którego finansowano głównie dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich;
- część 33 – Rozwój wsi – zadanie 21.5 – Wsparcie gospodarstw rolnych, rozwój wsi oraz żywność regionalna, tradycyjna i systemy jakości żywności, w ramach którego finansowano między innymi mechanizmy pomocowe Wspólnej Polityki Rolnej (dalej WPR) oraz pomoc krajową realizowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej ARiMR);

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 869.

- część 35 – Rynki rolne – zadanie 6.5 – Ochrona konkurencji i konsumentów, w ramach którego finansowano działania Głównego Inspektoratu Jakości Artykułów Rolno-Spożywczych (dalej GIJHARS) związane z jakością handlową artykułów rolno-spożywczych.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, według stanu na dzień 31 stycznia 2018 r., zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 stycznia 2018 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi lub przez niego nadzorowanych² nadzorował 68 jednostek. Podlegały mu także 23 jednostki. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawował nadzór nad 21 spółkami kapitałowymi³, tj. 16 spółkami akcyjnymi (w tym 14 to hurtowe rynki rolno-spożywcze) oraz pięcioma spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością.

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej MRiRW) kontrolą objęto Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako dysponenta części oraz dysponenta III stopnia.

Zadania dysponenta części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne związane z dysponowaniem środkami pieniężnymi wykonywała Dyrektor Departamentu Finansów w MRiRW. Dyrektor Biura Administracyjno-Budżetowego w MRiRW ustanowiony został przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako wykonujący obowiązki dysponenta środków budżetu państwa III stopnia w MRiRW w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne.

Ocena prezentowana w niniejszej Informacji uwzględnia również wyniki kontroli wykorzystania dotacji celowych przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz przez Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, przyznanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części 33 – Rozwój wsi.

Prognozy wielkości dochodów w 2018 r. w budżecie państwa w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zostały określone w ustawie budżetowej na rok 2018 z dnia 11 stycznia 2018 r.⁴ (dalej ustawa budżetowa na rok 2018) w łącznej kwocie 151.437 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 35 102 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 116 032 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 303 tys. zł.

Dochody zostały zrealizowane w łącznej kwocie 1 068 549,7 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 48 504,1 tys. zł (tj. 138,2% planu dochodów),
- części 33 – Rozwój wsi – 1 019 519,7 tys. zł (tj. 878,7% planu dochodów),
- części 35 – Rynki rolne – 525,9 tys. zł (tj. 173,6% planu dochodów).

Zrealizowane dochody w tych częściach stanowiły 0,28% łącznych dochodów budżetu państwa w 2018 r. (379 688 152,1 tys. zł)⁵, z czego w części 32 – Rolnictwo – 0,01%, w części 33 – Rozwój wsi – 0,27%.

Zrealizowane dochody przez kontrolowaną jednostkę (MRiRW) stanowiły łącznie kwotę 1 034 974,9 tys. zł, z czego w:

- części 32 – Rolnictwo – 15 446,7 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 1 019 519,7 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 8,5 tys. zł.

² M. P. poz. 182.

³ Wykaz spółek kapitałowych określony został w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2017 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne (Dz. U. poz. 10, ze zm.) – uchylone z dniem 29 marca 2019 r. Od dnia 29 marca 2019 r. obowiązuje rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa (Dz. U. poz. 584).

⁴ Dz. U. poz. 291.

⁵ Dane o wykonaniu łącznych dochodów i wydatków budżetu państwa oraz wydatków budżetu środków europejskich w 2018 r. prezentowane są według stanu na dzień 2 kwietnia 2019 r.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie państwa w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2018 r. zostały ustalone w łącznej kwocie 8 090 973,6 tys. zł, z czego w:

- części 32 – Rolnictwo – 1 337 754 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 6 711 621,2 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 41 598,4 tys. zł.

Wydatki budżetu państwa w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2018 r. zostały zrealizowane w łącznej kwocie 7 863 687,7 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 1 208 004,4 tys. zł (tj. 90,3% kwoty planu wydatków po zmianach),
- części 33 – Rozwój wsi – 6 615 206,5 tys. zł (tj. 98,6% kwoty planu wydatków po zmianach),
- części 35 – Rynki rolne – 40 476,8 tys. zł (tj. 97,3% kwoty planu wydatków po zmianach).

Wydatki w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne zaprezentowano łącznie z planowanymi wydatkami budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego w kwocie 891 488 tys. zł⁶, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo w kwocie 584 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi w kwocie 890 204 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne w kwocie 700 tys. zł.

Wydatki poniesione w ramach wyżej wymienionych części stanowiły 2,02% łącznych wydatków budżetu państwa w 2018 r. (390 454 270,1 tys. zł), z tego w części 32 – Rolnictwo – 0,31%, w części 33 – Rozwój wsi – 1,7%, w części 35 – Rynki rolne – 0,01%.

Zrealizowane wydatki budżetu państwa przez jednostkę kontrolowaną (MRiRW) stanowiły kwotę 7 474 837,7 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 849 297,8 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 6 615 206,5 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 10 333,4 tys. zł.

Przez wydatki jednostki kontrolowanej należy rozumieć wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW oraz dysponenta części.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie środków europejskich ustalono w 2018 r. w łącznej kwocie 19 402 079,1 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 20 327,1 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 19 381 752 tys. zł.

Z budżetu środków europejskich wydatkowano łącznie kwotę 19 398 382,1 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 17 585 tys. zł (tj. 86,5% kwoty planu wydatków po zmianach),
- części 33 – Rozwój wsi – 19 380 797,1 tys. zł (tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach).

Wydatki te stanowiły 30,63% łącznych wydatków budżetu środków europejskich w 2018 r. (63 328 215 tys. zł), z tego w części 32 – Rolnictwo – 0,03%, w części 33 – Rozwój wsi – 30,6%.

Wydatki budżetu środków europejskich zrealizowane przez jednostkę kontrolowaną (MRiRW) stanowiły kwotę 19 380 797,1 tys. zł i dotyczyły części 33 – Rozwój wsi.

W 2018 r. w ramach części, dla których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi z budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich wydatkowano łącznie 27 262 069,8 tys. zł głównie na:

- realizację systemów wsparcia bezpośredniego (w tym dopłat bezpośrednich) – 14 450 566,3 tys. zł,

⁶ Wydatki, które nie wygasły w 2018 r. w ramach części 32 – Rolnictwo w kwocie 584 tys. zł, części 33 – Rozwój wsi w kwocie 174 704 tys. zł oraz części 35 – Rynki rolne w kwocie 700 tys. zł zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2018 nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. poz. 2346). Ponadto w ustawie z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (Dz. U. poz. 2383) ustalono, że wydatki dla części 33 – Rozwój wsi w kwocie 715 500 tys. zł mogły być wykorzystane do dnia 31 marca 2019 r.

- realizację płatności Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (dalej PROW 2014–2020) – 6 742 526,7 tys. zł,
- pomoc krajową 2 740 013,3 tys. zł, w tym 881 487 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego,
- dotację podmiotową dla ARiMR – 1 062 752,4 tys. zł, w tym 1703 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego,
- pozostałe wydatki w ramach I filara WPR – 534 342,1 tys. zł,
- dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich – 449 914,8 tys. zł,
- działalność szkół rolniczych i internatów nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi – 248 653,3 tys. zł.

Informacje dotyczące dochodów budżetowych, wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich realizowanych przez poszczególnych dysponentów oraz ich procentowy udział w zrealizowanych dochodach i wydatkach w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne zostały przedstawione w załączniku nr 1 do Informacji.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷.

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 489.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2018 r. w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne.

Działania kontrolne przeprowadzone zgodnie z celem i zakresem kontroli nie wykazały nieprawidłowości we wszystkich badanych obszarach.

Kontroli poddano:

- w części 32 – Rolnictwo: 37,2% kwoty wydatków ogółem budżetu państwa zrealizowanych przez dysponenta części, tj. 449 914,8 tys. zł oraz 17,1% kwoty wydatków ogółem dysponenta III stopnia w MRiRW, tj. 18 065,3 tys. zł,
- w części 33 – Rozwój wsi: 19,3% kwoty wydatków ogółem budżetu państwa i budżetu środków europejskich zrealizowanych przez dysponenta części, tj. 5 006 686 tys. zł oraz 19,5% kwoty wydatków ogółem dysponenta III stopnia w MRiRW, tj. 4026,4 tys. zł,
- w części 35 – Rynki rolne: 22,3% kwoty wydatków ogółem dysponenta III stopnia w MRiRW, tj. 2307,9 tys. zł.

Stwierdzono, że wydatki te zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Pozytywną ocenę uzasadnia również fakt, że Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi rzetelnie – zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp – sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu w wyżej wymienionych częściach.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne, łączne sprawozdania za 2018 r. sporządzone przez dysponenta części: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne oraz sprawozdania jednostkowe sporządzone w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
 - z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
 - z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
 - z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
 - z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR);
 - z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR);
 - z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
 - z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (RB-BZ1);
 - z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2017 (Rb-28 NW)
- a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2018 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z), w części 32 – Rolnictwo i 35 – Rynki rolne pod względem prawidłowości ich sporządzenia, a w części 33 – Rozwój wsi, tj. w części w której badano księgi rachunkowe, również pod względem rzetelności ich sporządzenia.

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i części 35 – Rynki rolne na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty

wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponenta III stopnia w MRiRW oraz dysponenta części) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość, a w części 33 – Rozwój wsi również rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone w terminie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych w części 33 – Rozwój wsi przedstawiały wiarygodne dane o dochodach i wydatkach, a także o należnościach i zobowiązaniach.

W ramach przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych dysponenta części 33 – Rozwój wsi, stanowiących podstawę sporządzenia sprawozdań jednostkowych, stwierdzono, że sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach. Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych, stanowiących podstawę sporządzenia wyżej wymienionych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że księgi te w zakresie obejmującym zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na utrzymującą się od 2016 r. tendencję realizowania dochodów budżetowych w części 33 – Rozwój wsi z tytułu nadwyżki środków finansowych Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w kwotach istotnie wyższych od dochodów prognozowanych w ustawach budżetowych na kolejne lata. W 2016 r. wykonanie planu dochodów budżetowych z tytułu nadwyżki środków finansowych Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa było wyższe o 234 603,7 tys. zł, tj. o 29% od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2016, w 2017 r. – wyższe o 1 026 836,8 tys. zł, tj. o 1344% od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2017 oraz w 2018 r. – wyższe o 781 888,6 tys. zł, tj. o 720% od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2018.

Zwrócenia uwagi wymaga też nieujęcie w planie finansowym Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na 2018 r. środków przeznaczonych na współfinansowanie i finansowanie Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020. W związku z realizacją tego Programu Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wydatkował w 2018 r. kwotę 393 073,8 tys. zł.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne została przedstawiona w załączniku nr 2 do Informacji.

2. Uwagi i wniosek

W związku z faktem, iż w 2018 r., tak jak w poprzednich latach 2016–2017, stwierdzono, że zrealizowane dochody w części 33 – Rozwój wsi pochodzące z gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa były istotnie wyższe od dochodów prognozowanych na ten cel w kolejnych ustawach budżetowych, Najwyższa Izba Kontroli dostrzega potrzebę zwiększenia nadzoru nad jednostkami planującymi dochody budżetowe w celu zapewnienia właściwego planowania tych dochodów.

Ponadto wobec nieobjęcia planem finansowym Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na 2018 r. środków przeznaczonych na współfinansowanie i finansowanie Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020, realizowanego z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej, Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na konieczność regulacji tej kwestii przepisami prawa. W związku z powyższym Najwyższa Izba Kontroli wnosi do Ministra Finansów o zmianę rozporządzenia z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do ustawy budżetowej⁸ przez objęcie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wyłączeniem, o którym mowa w załączniku nr 41 rozdziale 5 pkt 50 ppkt 12 dotyczącym nieujmowania w planie finansowym środków na finansowanie i współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

⁸ Dz. U. poz. 183.

III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r., kontrola dochodów budżetowych w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami 2017 r.

Dochody w części 32 – Rolnictwo zrealizowano w kwocie 48 504,1 tys. zł i były one o 38,2% (tj. o 13 402,1 tys. zł) wyższe od prognozowanych w ustawie budżetowej na rok 2018 w kwocie 35 102 tys. zł oraz wyższe o 8,9% od dochodów w 2017 r.

Źródłami dochodów były między innymi:

- opłaty za czynności kontrolne wykonywane przez graniczne inspektoraty weterynarii,
- opłaty pobierane przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą związane z agrochemiczną obsługą rolnictwa,
- wpłaty z tytułu badania odmian i prowadzenia rejestru odmian pobierane przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych,
- wpływy z tytułu usług wykonywanych przez Laboratorium Oceny Mleka Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt Laboratorium Referencyjne w Parzniewie,
- wpływy z opłat za rejestrację środków ochrony roślin,
- wpływy z tytułu najmu powierzchni w budynku Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi pobierane przez dysponenta III stopnia w MRiRW.

Wyższe od planowanych dochody uzyskano głównie w:

- Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi – z dodatkowych wpływów z opłat rejestracji środków ochrony roślin oraz z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych,
- granicznych inspektoratach weterynarii – w związku ze wzmożonym ruchem na granicy polsko-ukraińskiej, większym ruchem towarowym w portach, skutkującym większą liczbą przesyłek, które wymagały przeprowadzenia weterynaryjnej kontroli granicznej,
- Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej – w związku z dodatkowymi dochodami uzyskanymi ze zbycia zbędnych składników majątkowych oraz przychodów nieplanowanych w związku z otrzymaniem odszkodowań,
- Centralnym Ośrodkiem Badania Odmian Roślin Uprawnych – w związku z większą liczbą odmian kierowanych do badań oraz sporządzeniem większej liczby raportów z badań oceny odrębności, wyrównania i trwałości.

Na koniec 2018 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 32 – Rolnictwo pozostały należności w kwocie 3676 tys. zł, wyższe o 7% od kwoty należności wykazanej w 2017 r. (3436,7 tys. zł). Zaległości w kwocie 2374,4 tys. zł były niższe o 161 tys. zł, tj. o 6,4%, od zaległości odnotowanych na koniec 2017 r. Zaległości te wynikały głównie z niezwróconej dotacji celowej za lata 2011–2012, wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem przez Krajową Radę Izb Rolniczych, a także z odsetek naliczonych za nieterminowe regulowanie zapłaty oraz należności głównej z tytułu umów najmu powierzchni w budynku MRiRW.

Dochody w części 33 – Rozwój wsi zrealizowano w wysokości 1 019 519,7 tys. zł i były one wyższe o 778,7% (tj. o 903 487,7 tys. zł) od prognozowanych w ustawie budżetowej na rok 2018 w kwocie 116 032 tys. zł. Było to związane głównie z uzyskaniem wyższej niż planowano nadwyżki środków finansowych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (dalej KOWR) z gospodarowania mieniem

Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (dalej Zasób WRSP), przekazywanej na dochody budżetowe tej części.

W 2018 r., tak jak w poprzednich latach 2016–2017, zrealizowane dochody w tej części z wyżej wymienionego tytułu były istotnie wyższe od dochodów prognozowanych w ustawach budżetowych na kolejne lata:

- w 2016 r. wykonanie planu dochodów z tytułu nadwyżki środków finansowych Zasobu WRSP było wyższe o 234 603,7 tys. zł, tj. o 29% od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2016⁹ (plan 809 800 tys. zł, wykonanie 1 044 403,7 tys. zł),
- w 2017 r. – wyższe o 1 026 836,8 tys. zł, tj. o 1344% od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2017¹⁰ (plan 76 400 tys. zł, wykonanie 1 103 236,8 tys. zł),
- w 2018 r. – wyższe o 781 888,6 tys. zł, tj. o 720% od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2018 (plan 108 600 tys. zł, wykonanie 890 488,6 tys. zł).

W ocenie NIK świadczy to o niewłaściwym planowaniu dochodów budżetowych.

Dochody zrealizowane w 2018 r. w części 33 – Rozwój wsi były niższe o 21,8% od wykonania w 2017 r. wynoszącego 1 303 498,9 tys. zł.

Na koniec 2018 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 33 – Rozwój wsi wystąpiły należności (wszystkie zaległe) w kwocie 7,5 tys. zł.

Dochody w części 35 – Rynki rolne zrealizowano w kwocie 525,9 tys. zł i były one wyższe o 73,6% (tj. o 222,9 tys. zł) od prognozowanych w ustawie budżetowej na rok 2018 w kwocie 303 tys. zł. Dochody zrealizowane w części 35 – Rynki rolne w 2018 r. były niższe o 97 429,8 tys. zł od zrealizowanych w 2017 r. (97 955,7 tys. zł). Było to spowodowane zniesieniem – z dniem 31 sierpnia 2017 r. – Agencji Rynku Rolnego, której dochody były wykazywane w części 35 – Rynki rolne. Dochody budżetowe KOWR, jako następcy prawnego ARR, ewidencjonowane były w części 33 – Rozwój wsi.

Dochody w części 35 – Rynki rolne zrealizowane zostały przez Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Źródłem dochodów w tej części były w szczególności:

- opłaty za egzaminy kwalifikacyjne na rzeczoznawcę i na inspektora rolnictwa ekologicznego, zrealizowane w kwocie wyższej od planowanej,
- opłaty za czynności związane z poświadczeniem certyfikatów na mleko,
- opłaty za przeprowadzone badania laboratoryjne i za oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- kary wymierzone jednostkom certyfikującym.

Na koniec 2018 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 35 – Rynki rolne pozostały należności w kwocie 103,4 tys. zł, w tym zaległe w wysokości 96,2 tys. zł. Należności były niższe od stanu na koniec 2017 r. o 6,3%, tj. o 6,9 tys. zł, a zaległości były niższe o 14,1 tys. zł, tj. o 12,8%. Należności dotyczyły nieuregulowanych opłat za badania laboratoryjne artykułów rolno-spożywczych przeprowadzone stosownie do art. 31 i art. 39 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych¹¹ oraz niezapłaconych kar pieniężnych wymierzonych na podstawie art. 24 i 25 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym¹².

Dane o realizacji planowanych dochodów budżetowych w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne przedstawiono w załączniku nr 3 do Informacji.

⁹ Ustawa budżetowa na rok 2016 z dnia 25 lutego 2016 r. (Dz. U. poz. 278, ze zm.).

¹⁰ Ustawa budżetowa na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

¹¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 2164, ze zm.

¹² Dz. U. z 2017 r. poz. 1054, ze zm.

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

W ustawie budżetowej na rok 2018 w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaplanowano wydatki w łącznej kwocie 4 318 116 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – w kwocie 885 031 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – w kwocie 3 393 614 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – w kwocie 39 471 tys. zł.

W 2018 r. wyżej wymienione wydatki zostały zwiększone ze środków pochodzących z rezerwy ogólnej oraz rezerw celowych. Środki z rezerwy ogólnej w kwocie 900 tys. zł przeznaczone zostały dla części 32 – Rolnictwo. Przeniesienia środków z rezerw celowych (ujętych w części 83 budżetu państwa) o kwotę 3 771 916,6 tys. zł zwiększyły limity wydatków w:

- części 32 – Rolnictwo o 494 094 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi o 3 277 716,2 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne o 106,4 tys. zł.

Dwoma decyzjami z dnia 30 maja 2018 r. i z dnia 10 grudnia 2018 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonał przeniesienia planowanych wydatków budżetowych:

- w kwocie 42 291 tys. zł z części 32 – Rolnictwo do części 33 – Rozwój wsi na realizację zadań Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie doradztwa rolniczego oraz pomocy finansowej dla producentów rolnych poszkodowanych przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne oraz
- w kwocie 20 tys. zł z części 35 – Rynki rolne do części 32 – Rolnictwo na nagrody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi za osiągnięcia w zakresie wdrażania postępu w rolnictwie.

Ponadto, na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie przeniesienia planowanych wydatków budżetowych określonych w ustawie budżetowej na rok 2018¹³, dokonano przeniesienia planowanych wydatków budżetowych w łącznej kwocie 2041 tys. zł z części 33 – Rozwój wsi i z części 44 – Zabezpieczenie społeczne do części 35 – Rynki rolne. Było to związane z wykonaniem przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych¹⁴, w związku między innymi z wykonywaniem przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych badań laboratoryjnych próbek artykułów rolno-spożywczych na potrzeby realizacji przez ARiMR działań Wspólnej Polityki Rolnej.

Plany wydatków po zmianach ustalone zostały w łącznej kwocie 8 090 973,6 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 1 337 754 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 6 711 621,2 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 41 598,4 tys. zł.

Ze środków przyznanych z rezerwy ogólnej w kwocie 900 tys. zł w części 32 – Rolnictwo wykorzystano 736,8 tys. zł (tj. 81,9%) na zakup przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Gołdkowie (jednostkę nadzorowaną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi) autobusu do przewozu uczniów.

Ze środków przyznanych z rezerw celowych wykorzystano 2 885 513,7 tys. zł (tj. 76,5%), z tego w:

- części 32 – Rolnictwo wykorzystano 382 021,3 tys. zł (77,3% kwoty przyznanych rezerw),
- części 33 – Rozwój wsi wykorzystano 2 503 391,1 tys. zł (76,4% kwoty przyznanych rezerw),
- części 35 – Rynki rolne wykorzystano 101,3 tys. zł (95,2% kwoty przyznanych rezerw).

Szczegółowym badaniem u dysponenta części objęto próbę rezerw celowych przyznanych w części 32 – Rolnictwo na kwotę 459 383 tys. zł, tj. 92,9% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części oraz w części 33 – Rozwój wsi na kwotę 1 732 842 tys. zł, tj. 52,9% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części.

¹³ Dz. U. poz. 1426.

¹⁴ Dz. U. poz. 664.

Doboru próby dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższe kwoty przyznanych środków z rezerw celowych.

Po prawidłowym dokonaniu zmian w planie wydatków, wynikających z decyzji Ministra Finansów, dysponent części wykorzystał środki rezerw celowych zgodnie z przeznaczeniem.

W części 32 – Rolnictwo środki w kwocie 459 383 tys. zł zostały przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 26 lipca 2018 r. na sfinansowanie dopłat do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, stosownie do umów zawartych na 2018 r. z pięcioma zakładami ubezpieczeń w sprawie dopłat udzielanych na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich¹⁵ oraz sfinansowanie ewentualnych wniosków zakładów ubezpieczeń o dotację celową na pokrycie części odszkodowań wypłacanych producentom rolnym z tytułu szkód spowodowanych przez suszę w 2018 r. Środki te wykorzystano w wysokości 349 197,7 tys. zł, tj. w 76%, z uwagi na mniejszą od planowaną liczbę zawartych umów ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz mniejszą powierzchnię ubezpieczonych upraw rolnych w stosunku do zaplanowanej.

W części 33 – Rozwój wsi środki w kwocie 1 732 842 tys. zł zostały przyznane na podstawie:

- decyzji Ministra Finansów z dnia 3 października 2018 r. w wysokości 1 017 342 tys. zł na sfinansowanie pomocy udzielanej przez ARiMR w 2018 r., określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2018 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁶, w szczególności na sfinansowanie pomocy dla gospodarstw rolnych, w których powstały szkody w uprawach rolnych w 2018 r. w wyniku suszy lub powodzi. Środki wykorzystano w kwocie 1 015 093,4 tys. zł, tj. w 99,8%;
- decyzji Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2018 r. w wysokości 715 500 tys. zł dla ARiMR na sfinansowanie pomocy dla gospodarstw rolnych, w których powstały szkody w uprawach rolnych w 2018 r. w wyniku suszy lub powodzi. Zgodnie z art. 29c ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018¹⁷, zmienionej ustawą z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018¹⁸ minister właściwy do spraw rozwoju wsi mógł przekazać Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dodatkowe środki z budżetu państwa w formie dotacji celowej, na realizację pomocy dla gospodarstw rolnych, w których powstały szkody spowodowane wystąpieniem w roku 2018 suszy lub powodzi, do wysokości 715 500 tys. zł. Środki te mogły być wykorzystane do dnia 31 marca 2019 r. W 2018 r. nie poniesiono wydatków z tego tytułu.

U dysponenta budżetu państwa III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem rezerw celowych objęto trzy decyzje Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa w 2018 r. W części 32 – Rolnictwo zbadano przyznane rezerwy celowe w wysokości 149,7 tys. zł, tj. 36% łącznej kwoty zwiększeń z rezerw celowych w tej części (416,1 tys. zł) dla dysponenta III stopnia w MRiRW. Doboru tej próby dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższe kwoty środków przyznanych z rezerw. W części 33 – Rozwój wsi skontrolowano przyznane rezerwy celowe w wysokości 153,2 tys. zł, a w części 35 – Rynki rolne – 91,4 tys. zł, tj. 100% łącznej kwoty zwiększeń w tych częściach dla dysponenta III stopnia w MRiRW.

Zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych wynikały z potrzeb dysponenta III stopnia w MRiRW. Po prawidłowym wprowadzeniu zmian w planie finansowym wydatków, dysponent ten wykorzystał środki zgodnie z przeznaczeniem.

W części 32 – Rolnictwo, środki w kwocie 149,7 tys. zł przeznaczone na wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w obsługę nowych zadań dotyczących PROW 2014–2020 zostały wykorzystane

¹⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 477.

¹⁶ Dz. U. poz. 1483.

¹⁷ Dz. U. poz. 2371, ze zm.

¹⁸ Dz. U. poz. 2383.

w 63,1%, tj. w wysokości 94,4 tys. zł. Środki te zostały przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 15 grudnia 2018 r. w związku z uchwałą nr 172/2018 Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2018 r. dotyczącą między innymi częściowego podziału rezerwy płacowej na zmiany organizacyjne i nowe zadania oraz na wynagrodzenia osób zajmujących się programami finansowanymi z budżetu Unii Europejskiej¹⁹. Późne przyznanie środków uniemożliwiło ich pełne wykorzystanie w części dotyczącej sfinansowania wynagrodzeń pracowników, których planowano zatrudnić w MRiRW. Z uwagi na konieczność przeprowadzenia procedury naboru w 2018 r. określonej w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej²⁰ pracownicy nie zostali zatrudnieni.

W części 33 – Rozwój wsi, środki w kwocie 153,2 tys. zł oraz w części 35 – Rynki rolne w kwocie 91,4 tys. zł na zwiększenie wynagrodzeń na wypłaty wynagrodzeń dla osób odwołanych z kierowniczych stanowisk państwowych, a także nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i odpraw w związku z uzyskaniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe zostały wykorzystane w części 33 – Rozwój wsi w 99,1%, tj. w kwocie 151,8 tys. zł oraz w części 35 – Rynki rolne w 97,3%, tj. w kwocie 88,9 tys. zł.

W związku z nadmiarem środków posiadanych przez jednostki realizujące wydatki budżetowe (miedzy innymi na skutek niezrealizowania niektórych zadań w 2018 r. i uzyskania oszczędności), Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjął w 2018 r. 22 decyzje o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych na kwotę ogółem 181 686,2 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo na kwotę 115 522,2 tys. zł, w tym środki w wysokości 108 977,6 tys. zł pochodziły z rezerw celowych,
- części 33 – Rozwój wsi na kwotę 66 038 tys. zł, w tym środki w wysokości 10 356 tys. zł pochodziły z rezerw celowych,
- części 35 – Rynki rolne na kwotę 126 tys. zł.

Prawidłowość blokowania planowanych wydatków skontrolowano na podstawie trzech decyzji o najwyższych kwotach.

W części 32 – Rolnictwo największa kwota (93 000 tys. zł) zablokowanych planowanych wydatków (zgodnie z decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 grudnia 2018 r.) dotyczyła środków przeznaczonych na dopłaty do składek z tytułu umów ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich zawartych z producentami rolnymi w 2018 r. Blokowanie planowanych kwot wydatków nastąpiło w związku z zakończeniem zawierania umów ubezpieczenia w 2018 r. przez zakłady ubezpieczeń.

W części 33 – Rozwój wsi największa kwota (34 772 tys. zł) zablokowanych planowanych kwot wydatków (zgodnie z dwiema decyzjami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 grudnia 2018 r.) dotyczyła niewykorzystanych środków przez KOWR z tytułu dotacji podmiotowej (24 670 tys. zł), dotacji celowej na wydatki inwestycyjne (6502 tys. zł) oraz dotacji celowej na działania promocyjne i wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą (3600 tys. zł).

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że blokowanie planowanych wydatków przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi było zgodne z przepisami upf i nastąpiło niezwłocznie po otrzymaniu wniosków od jednostek.

W 2018 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi 25-krotnie wystąpił z wnioskami do Ministra Finansów, stosownie do art. 171 ust. 3 i 4 upf, o wyrażenie zgody na zmniejszenie lub zwiększenie wydatków majątkowych, których kwota jednorazowo przewyższała 100 tys. zł lub wydatków na inwestycje

¹⁹ Uchwała nr 172/2018 Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2018 roku w sprawie częściowego podziału rezerwy płacowej na zmiany organizacyjne i nowe zadania (w tym przechodzące z 2017 r.) oraz na wynagrodzenia osób zajmujących się programami finansowanymi z budżetu UE oraz środkami z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA (w tym na niektóre przechodzące z 2017 r.) w roku 2018.

²⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 1559.

budowlane. Minister Finansów każdorazowo wyrażał zgodę na dokonanie przeniesień planowanych wydatków i Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonał odpowiednich zmian w planie wydatków.

Plan finansowy KOWR na 2018 r. nie obejmował środków budżetu państwa i budżetu środków europejskich na realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014–2020 (dalej PO PŻ 2014–2020) finansowanego z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej. Krajowy Ośrodek wydatkował w związku z realizacją tego Programu 393 073,8 tys. zł. Były to środki otrzymane z części 44 – Zabezpieczenie społeczne, której dysponentem był Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przeznaczone na współfinansowanie i finansowanie projektów realizowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej w ramach PO PŻ 2014–2020.

W planie finansowym KOWR na 2018 r. zostały natomiast ujęte środki na pomoc techniczną dla KOWR w ramach PO PŻ 2014–2020 oraz środki budżetu państwa i budżetu środków europejskich na realizację projektu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjny Rozwój 2014–2020.

Nieobjęcie środków PO PŻ 2014–2020 planem finansowym KOWR wynikało z przyjęcia przez KOWR przy sporządzaniu planu finansowego zasad stosowanych przez zniesioną Agencję Rynku Rolnego, która również nie uwzględniała środków na jego realizację w swoim planie finansowym, a także przyjęcia analogicznych zasad, jak przy sporządzaniu planu finansowego ARiMR. Krajowy Ośrodek przedłożył dokumenty planistyczne w zakresie PO PŻ 2014–2020 wymagane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Projekt planu finansowego KOWR na 2018 r. przekazany został do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez zniesioną Agencję Rynku Rolnego i Agencję Nieruchomości Rolnych w dniu 20 lipca 2017 r., a następnie zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministra Finansów oraz Komisję Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i przyjęty w ustawie budżetowej na rok 2018.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że w pkt 22 ppkt 12 załącznika 48 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej²¹, w objaśnieniach do formularza PF-OSPR stanowiącego wzór planu finansowego agencji wykonawczej wskazano, że plan finansowy nie obejmuje środków przeznaczonych na współfinansowanie i finansowanie projektów realizowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej wyłącznie w przypadku Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W przepisach prawa nie określono, aby wyżej wymienione środki zostały wyłączone z planu finansowego KOWR, tak jak w przypadku ARiMR.

Wydatki w części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w wysokości 1 208 004,4 tys. zł, co stanowiło 90,3% kwoty planu wydatków po zmianach. W kwocie tej uwzględniono planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego w wysokości 584 tys. zł.

W tej części budżetowej realizowane były w szczególności dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, działalność badawczo-rozwojowa, postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej i w produkcji roślinnej, działalność agencji wykonawczej – Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej, a także działalność statutowa państwowych jednostek budżetowych, w tym Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Głównego Inspektoratu Weterynarii, Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, 52 zawodowych szkół rolniczych, Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie.

W porównaniu do 2017 r. zrealizowane wydatki były wyższe o 35 717,4 tys. zł, tj. o 3%. Wykonanie wyższych wydatków w 2018 r. w porównaniu do 2017 r. wynikało głównie z wydatkowania wyższej kwoty na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich o 53 762,5 tys. zł (tj. więcej o 13,6% w stosunku do zrealizowanych kwot wydatków na ten cel w 2017 r.).

Wykonanie niższych wydatków w 2018 r. w stosunku do planu wydatków po zmianach na ten rok wynikało głównie z wydatkowania niższych niż planowano środków na dopłaty do ubezpieczeń upraw

²¹ Dz. U. poz. 1154.

rolnych i zwierząt gospodarskich, tj. z zaplanowanych na ten cel środków w wysokości 560 100 tys. zł wydatkowano 449 914,8 tys. zł (80,3% kwoty planu wydatków po zmianach).

Niepełne wykorzystanie środków na ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2018 r. spowodowane było mniejszym zainteresowaniem zawarciem umów ubezpieczenia przez producentów rolnych. Na obszarach, na których istniało duże ryzyko wystąpienia szkód zakłady ubezpieczeń nie oferowały ubezpieczeń na większą skalę z dopłatami z budżetu państwa dla producentów rolnych. Ograniczenie oferty ubezpieczeniowej wynikało również z faktu, że zakłady ubezpieczeń zawierały umowy z firmami reasekuracyjnymi do określonych sum ubezpieczenia, powyżej których były zobowiązane do tworzenia specjalnych rezerw na pokrycie niezbędnych wymogów kapitałowych.

Działalność szkół rolniczych i internatów nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie była finansowana w ramach działów 801 – Oświata i wychowanie (szkoły zawodowe oraz kształcenie i doskonalenie nauczycieli) oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza (internaty i bursy szkolne oraz kształcenie i doskonalenie nauczycieli), na którą zaplanowano wydatki (wraz z wydatkami majątkowymi) w łącznej wysokości 257 471,6 tys. zł. Wydatki te zrealizowano w kwocie 250 839,3 tys. zł, tj. 97,4% kwoty planu wydatków po zmianach. Wydatki na ten cel stanowiły 20,8% kwoty wydatków ogółem w części 32 – Rolnictwo.

Zrealizowane wydatki według podziału na grupy ekonomiczne stanowiły:

- dotacje – 748 801,4 tys. zł (62% zrealizowanych wydatków w tej części);
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 423 187,3 tys. zł (35%);
- wydatki majątkowe – 29 993,6 tys. zł (2,5%);
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 6022 tys. zł (0,5%).

Wydatki w ramach grup ekonomicznych, tj. dotacje, wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe, świadczenia na rzecz osób fizycznych prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

Dotacje zrealizowane w wysokości 748 801,4 tys. zł (w tym 434 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 86,7% kwoty planu wydatków po zmianach (864 054,2 tys. zł) były wyższe o 9,6% od kwoty wydatków z tej grupy w 2017 r. (683 087,9 tys. zł). Wydatki w ramach tej grupy ekonomicznej nie obejmują dotacji na wydatki majątkowe. Dotacje te przeznaczone były na wydatki bieżące (dotacje podmiotowe, celowe, przedmiotowe).

Dotacje podmiotowe w części 32 – Rolnictwo zostały wykorzystane w wysokości 16 263 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach, z tego wydatkowano na rzecz:

- Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych kwotę 10 037 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach,
- Centralnej Biblioteki Rolniczej im. M. Oczapowskiego kwotę 4219 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach,
- pięciu muzeów kwotę 2007 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach, z tego dla:
 - ✓ Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie – 1634 tys. zł,
 - ✓ Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu – 200 tys. zł,
 - ✓ Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie – 85 tys. zł,
 - ✓ Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej – 53 tys. zł,
 - ✓ Muzeum w Łowiczu – 35 tys. zł.

Dotacje przedmiotowe w części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w kwocie 109 936,9 tys. zł, tj. 99,2% kwoty planu wydatków po zmianach (110 856,2 tys. zł), z tego wydatkowano:

- 82 475,9 tys. zł na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej, tj. 99,5% kwoty planu wydatków po zmianach (82 866,2 tys. zł);
- 14 409,4 tys. zł na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji roślinnej, tj. 97,6% kwoty planu wydatków po zmianach (114 758 tys. zł);

- 7243,8 tys. zł na ochronę roślin, tj. 99% kwoty planu wydatków po zmianach (7319 tys. zł);
- 5807,8 tys. zł na realizację badań z zakresu rolnictwa ekologicznego dla organizacji badawczych, tj. 98,2% kwoty planu wydatków po zmianach (5913 tys. zł).

Dotacje przedmiotowe wypłacane były na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa²².

Dotacje celowe zostały zrealizowane w kwocie 622 601,5 tys. zł (w tym 434 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 84,5% kwoty planu wydatków po zmianach (736 935 tys. zł), w tym:

- 449 914,8 tys. zł, tj. 80,3% kwoty planu wydatków po zmianach (560 110 tys. zł) na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich realizowanych przez pięć zakładów ubezpieczeń;
- 91 254,2 tys. zł, tj. 96,1% kwoty planu wydatków po zmianach (94 974 tys. zł) na wydatki bieżące dziesięciu programów wieloletnich realizowanych przez jednostki naukowo-badawcze na podstawie uchwał Rady Ministrów, tj.:
 - ✓ „Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego” – przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy (PIB) w Puławach,
 - ✓ „Ochrona i zarządzanie krajowymi zasobami genetycznymi zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego użytkowania” – przez Instytut Zootechniki – PIB w Krakowie,
 - ✓ „Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska” – przez Instytut Ochrony Roślin – PIB w Poznaniu,
 - ✓ „Rolnictwo Polskie i UE 2020+. Wyzwania, szanse, zagrożenia, propozycje” – przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB w Warszawie,
 - ✓ „Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważonego rozwoju” – przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu wraz z innymi jednostkami,
 - ✓ „Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce oraz kształtowania jakości surowców roślinnych na lata 2016–2020” – przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach,
 - ✓ „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju” – przez Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – PIB w Radzikowie wspólnie z Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach,
 - ✓ „Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego” – przez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach,
 - ✓ „Odbudowa i zrównoważony rozwój produkcji oraz przetwórstwa naturalnych surowców włóknistych dla potrzeb rolnictwa i gospodarki” – przez Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu,
 - ✓ „Przedsięwzięcia technologiczno-przyrodnicze na rzecz innowacyjnej, efektywnej i niskoemisyjnej gospodarki na obszarach wiejskich” – przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach;
- 38 428,7 tys. zł (w tym 434 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego) na bieżące wydatki w ramach realizacji zadania pn. „Zbieranie i wykorzystanie danych rachunkowych z gospodarstw rolnych na potrzeby FADN” (ang. *Farm*

²² Dotacje przedmiotowe wypłacane były na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, ze zm.).

- Accountancy Data Network*) – system zbierania i wykorzystywania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych;
- 21 014 tys. zł (prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach – 21 055 tys. zł) na wykonywanie zadań ustawowych przez COBORU;
 - na dofinansowanie kosztów organizacji rolniczych reprezentujących interesy rolników indywidualnych wobec Unii Europejskiej – 3956,2 tys. zł²³, tj. 98,9% kwoty planu wydatków po zmianach (4000 tys. zł);
 - na system monitoringu suszy – 1480 tys. zł (100% kwoty planu wydatków po zmianach).

Wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych (dysponentów środków) w części 32 – Rolnictwo zrealizowane w wysokości 423 187,3 tys. zł (w tym 150 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 98,1% kwoty planu wydatków po zmianach (431 510,5 tys. zł) były wyższe o 1,5% od kwoty wydatków w tej grupie w 2017 r. (416 863,1 tys. zł). Wśród tej kwoty wydatków 67,3% (284 933,2 tys. zł) stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi.

Wydatki majątkowe w części 32 – Rolnictwo zrealizowane w kwocie 29 993,6 tys. zł, tj. w 83,1% kwoty planu wydatków po zmianach (36 079,7 tys. zł) były o 54,7% niższe od kwoty wydatków poniesionych w 2017 r. (66 193,9 tys. zł).

Świadczenia na rzecz osób fizycznych zrealizowane w wysokości 6022,1 tys. zł, tj. 98,6% kwoty planu wydatków po zmianach (6109,6 tys. zł) były niższe o 2% od kwoty wydatków w tej grupie w 2017 r. (6142,1 tys. zł). W ramach tych wydatków finansowano między innymi:

- dodatki mieszkaniowe i wiejskie dla nauczycieli, wypłaty przeznaczone na pomoc zdrowotną dla nauczycieli, refundację kosztów zakupów dokonanych w ramach świadczeń wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy – 5660,8 tys. zł,
- stypendia oraz inne formy pomocy dla uczniów (dofinansowanie zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych dla uczniów) – 185,6 tys. zł,
- nagrody resortowe przyznawane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi za szczególne osiągnięcia w dziedzinie rolnictwa i rozwoju wsi – 123,4 tys. zł.

U dysponenta części 32 – Rolnictwo kontrolą objęto udzielenie i rozliczenie dotacji na łączną kwotę 449 914,8 tys. zł, co stanowiło 60,1% zrealizowanych kwot dotacji przez dysponenta części 32 – Rolnictwo w 2018 r. (748 801,4 tys. zł). Próba ta stanowiła 37,2% kwoty wydatków ogółem w tej części (1 208 004,4 tys. zł). Dotacja przeznaczona była na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich i została przekazana pięciu zakładom ubezpieczeniowym na podstawie sześciu umów zawartych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, stosownie do art. 150 ufp. W umowach zostały określone górne limity dopłat do wykorzystania przez poszczególne zakłady ubezpieczeń na łączną kwotę 560 100 tys. zł. W umowach z zakładami ubezpieczeń zostały zawarte postanowienia dotyczące między innymi sposobu oraz terminów przekazania i rozliczenia dotacji, a także warunki zwrotu dotacji na dopłaty w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Środki przekazywano zakładom ubezpieczeń po przedłożeniu przez nie wniosków o dotację, które były sporządzone na podstawie danych wynikających z umów ubezpieczenia zawartych z producentami rolnymi.

W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zawartymi umowami oraz z zasadami określonymi w ufp i z innymi obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń przez zakłady ubezpieczeń. Zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp.

²³ Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. dnia 4 kwietnia 2019 r. dotacja ta nie została rozliczona pod względem finansowym i rzeczowym przez MRiRW.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w części 32 – Rolnictwo zostały poniesione w wysokości 105 764,9 tys. zł, tj. 95,2% kwoty planu wydatków po zmianach (111 144,8 tys. zł). Wydatki te były niższe od kwoty wydatków w 2017 r. o 17,2%.

W ramach części 32 – Rolnictwo, szczegółowym badaniem u dysponenta III stopnia w MRiRW objęto próbę wydatków budżetu państwa w kwocie 18 065,3 tys. zł (tj. 17,1% kwoty wydatków dysponenta III stopnia zrealizowanych w 2018 r. w ramach części 32 – Rolnictwo). Badaniem objęto 40 zapisów księgowych dotyczących wydatków na łączną kwotę 18 065,3 tys. zł, z tego: w grupie wydatków bieżących – 39 zapisów na kwotę 18 022,9 tys. zł oraz w grupie wydatków majątkowych – jeden zapis na kwotę 42,4 tys. zł.

Doboru próby do badania dokonano z wykorzystaniem metody monetarnej (MUS²⁴), na podstawie wygenerowanych zapisów księgowych odpowiadających bieżącym i majątkowym wydatkom budżetowym dysponenta III stopnia w MRiRW. Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r., ze szczegółowego badania wydatków dysponenta III stopnia w każdej z części budżetowych, tj. części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi, części 35 – Rynki rolne, wyłączono grupę wydatków dotyczących świadczeń na rzecz osób fizycznych, wynagrodzeń osobowych, dodatkowego wynagrodzenia rocznego, składek od wynagrodzeń na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy, ubezpieczenia zdrowotne, wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a także odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

W wyniku przeprowadzonych badań dokumentów stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wydatki były poniesione w sposób oszczędny, umożliwiając terminową realizację zadań w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek.

W ramach powyższej próby wydatków w kwocie 18 065,3 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości pod względem wyboru trybu udzielania zamówień publicznych, zastosowania procedury dotyczącej zamówień na usługi społeczne oraz wyłączenia stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych²⁵ (dalej ustawa pzp).

W wyniku szczegółowej analizy trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonych w 2018 r. w ramach części 32 – Rolnictwo, tj.:

- dwóch postępowań w trybie zapytania o cenę na dostawy wody mineralnej oraz zakupu artykułów spożywczych, soków owocowych i napojów dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na łączną kwotę wydatków w 2018 r. w wysokości 94,9 tys. zł,
- zamówienia na usługi społeczne dotyczące wykonania zabudowy stoiska MRiRW podczas targów *Americas Food and Beverage Show 2018* odbywającego się w Miami w USA, na kwotę wydatków budżetu państwa poniesionych w 2018 r. w wysokości 347,8 tys. zł,

nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych dotyczących zamówień publicznych dysponenta III stopnia w MRiRW.

W planie finansowym dysponenta III stopnia w MRiRW na 2018 r. zaplanowano wydatki majątkowe w kwocie 2766 tys. zł na realizację trzech zadań.

W trakcie 2018 r. zmniejszono wydatki o 1644 tys. zł, rezygnując z jednego zadania, zmieniając zakres rzeczowy dwóch zadań oraz realizując nowe zadanie. W ramach ustalonej kwoty wydatków w planie po zmianach (1122 tys. zł) przyjęto do realizacji trzy zadania. W wyniku kontroli trzech decyzji dotyczących zmian w planie wydatków majątkowych ustalono, że dokonane zmiany planu finansowego były prawidłowe i celowe.

²⁴ MUS (ang. *Monetary Unit Sampling*) jest to metoda losowania wydatków z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

²⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, ze zm.

Wydatki majątkowe zrealizowano w 2018 r. w kwocie 989,4 tys. zł, co stanowiło 88,2% planu kwoty wydatków po zmianach oraz 33,9% kwoty wydatków majątkowych w 2017 r. (2915,1 tys. zł). Niewykonanie wydatków w kwocie 132,6 tys. zł spowodowane było rezygnacją z zakupu sprzętu komputerowego ze środków finansowych pomocy technicznej PROW 2014–2020 (76 tys. zł), rezygnacją wykonawcy z zawarcia umowy dotyczącej zakupu i montażu urządzeń klimatyzacyjnych w pomieszczeniach biurowych MRiRW (54,9 tys. zł) oraz oszczędnościami w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego (1,7 tys. zł). Niewykorzystane środki w kwocie 76 tys. zł zostały zablokowane dwiema decyzjami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 grudnia 2018 r. (44 tys. zł) oraz z dnia 28 grudnia 2018 r. (32 tys. zł) w sprawie blokowania planowanych kwot wydatków.

Wydatki na wynagrodzenia osobowe w państwowych jednostkach budżetowych finansowanych w ramach tej części zrealizowano w kwocie 239 715,4 tys. zł, tj. 99,8% kwoty planu wydatków po zmianach (240 247,8 tys. zł) i były one wyższe o 7,6% od kwoty wydatków poniesionych w 2017 r. (222 819,1 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 5167 zł i było wyższe o 3,2% (o 159 zł) w porównaniu do 2017 r. Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych wyniosło 3866 etatów i w porównaniu do 2017 r. było wyższe o 158 etatów. Zwiększenie stanu zatrudnienia spowodowane było między innymi przejęciem przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi od starostów pięciu zawodowych szkół rolniczych, które od dnia 1 stycznia 2018 r. stały się państwowymi jednostkami budżetowymi finansowanymi z części 32 – Rolnictwo.

Zobowiązania w części 32 – Rolnictwo na koniec 2018 r. wyniosły 20 785,3 tys. zł i były wyższe o 3,2% od zobowiązań na koniec 2017 r. (20 132 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2018 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2018 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Wydatki w części 33 – Rozwój wsi zostały zrealizowane w wysokości 6 615 206,5 tys. zł, co stanowiło 98,6% kwoty planu wydatków po zmianach. W kwocie tej uwzględniono planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego w wysokości 890 204 tys. zł. W porównaniu do 2017 r. zrealizowane kwoty wydatków były wyższe o 2 887 366,7 tys. zł, tj. o 77,5%. Wykonanie w 2018 r. wyższych kwot wydatków w porównaniu do 2017 r. wynikało głównie z wyższych o 2 939 791,1 tys. zł (o 87,6%) wydatków zrealizowanych przez ARiMR – 6 295 965,4 tys. zł, w tym 888 304 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego. W 2018 r. ARiMR zrealizowała wyższe kwoty wydatków w stosunku do wydatków 2017 r. między innymi na WPR o 845 519,6 tys. zł (o 56,3%) oraz na pomoc krajową o 1 951 841,4 tys. zł (o 247,6%). Kwota wydatków na pomoc krajową prezentowana jest łącznie z planowanymi wydatkami budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego w wysokości 881 487 tys. zł.

W tej części budżetowej realizowane były w szczególności wydatki na:

- funkcjonowanie ARiMR i KOWR – 1 117 082,4 tys. zł, w tym 1703 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego,
- finansowanie kosztów pomocy krajowej udzielanej przez ARiMR – 2 740 013,3 tys. zł, w tym 881 487 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego,
- współfinansowanie ze środków budżetu państwa realizacji WPR – 2 346 638 tys. zł.

Zrealizowane wydatki według podziału na grupy ekonomiczne stanowiły:

- dotacje – 6 454 980,6 tys. zł (97,6% zrealizowanych wydatków w tej części),
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 20 686,8 tys. zł (0,3%),
- wydatki majątkowe – 139 476,3 tys. zł (2,1%),
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 62,8 tys. zł (0,0%).

Wydatki w ramach grup ekonomicznych, tj. dotacje, wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe, świadczenia na rzecz osób fizycznych prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

Dotacje zrealizowane w części 33 – Rozwój wsi stanowiły kwotę 6 454 980,6 tys. zł (w tym 883 190 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 98,9% kwoty planu wydatków po zmianach (6 529 027,8 tys. zł), i były wyższe o 79,7% od kwoty wydatków w tej grupie w 2017 r. (3 592 096,6 tys. zł).

Dotacje te przeznaczone były na wydatki bieżące (dotacje podmiotowe i celowe).

Dotacje podmiotowe w części 33 – Rozwój wsi zostały wykorzystane w kwocie 1 117 082,4 tys. zł (w tym 1703 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 96,3% kwoty planu wydatków po zmianach (1 159 352 tys. zł), z tego przez:

- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – 1 062 752,4 tys. zł (w tym 1703 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 98,4% kwoty planu wydatków po zmianach (1 080 352 tys. zł),
- Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa – 54 330 tys. zł, tj. 68,8% kwoty planu wydatków po zmianach (79 000 tys. zł).

Dotacje celowe w części 33 – Rozwój wsi wykorzystane zostały w kwocie 5 337 898,2 tys. zł (w tym 881 487 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 99,4% kwoty planu wydatków po zmianach (5 369 675,8 tys. zł), z tego:

- 2 740 013,3 tys. zł (w tym 881.487 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 99,3% kwoty planu wydatków po zmianach (2 759 198 tys. zł) na zadania w zakresie pomocy krajowej udzielanej przez ARiMR, tj. na:
 - ✓ dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i częściową spłatę kapitału kredytów – 80 657 tys. zł,
 - ✓ dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód – 8093,8 tys. zł,
 - ✓ finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świnie lub konie – 132 895,8 tys. zł,
 - ✓ finansowanie zalesiania gruntów rolnych – 44 992,4 tys. zł,
 - ✓ dopłaty do materiału siewnego – 112 999,7 tys. zł, w tym 75 213 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego,
 - ✓ pomoc finansowa z pozostałych tytułów 2 358 476,1 tys. zł (w tym 806 274 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj.:
 - pomoc finansowa w ramach rekompensaty za nieprzerwane utrzymanie świń w gospodarstwie objętych programem bioasekuracji – 3697,9 tys. zł,
 - refundacja wydatków poniesionych przez producentów świń na dostosowanie gospodarstw do wymogów utrzymywania świń (bioasekuracja) – 59 470,6 tys. zł, w tym 35 024 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego,
 - pomoc finansowa dla producentów świń na wyrównanie kwoty dochodu w związku ze zwalczaniem ASF – 54 532,4 tys. zł,
 - pomoc dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych lub dziale specjalnym produkcji rolnej powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2017 r. huraganu, deszczu nawalnego lub gradu – 33 300 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego,
 - pomoc dla producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w uprawach rolnych w 2018 r. w wyniku suszy lub powodzi – 2 130 201,4 tys. zł, w tym 734 950 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego,
 - pomoc finansowa dla podatników podatku rolnego, którzy w 2018 r. prowadzili chów lub hodowlę ryb słodkowodnych w stawach rybnych położonych na obszarze gmin, w których w 2018 r. wystąpiła susza lub powódź – 11 130,1 tys. zł,

- pomoc w formie nieoprocentowanej pożyczki na sfinansowanie zobowiązań cywilnoprawnych dla producentów świń, którzy utrzymywali świnie na obszarach ASF – 66 143,7 tys. zł, w tym 3000 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego,
- ✓ finansowanie zobowiązań z tytułu programów pomocowych realizowanych przez ARiMR w latach ubiegłych – 1898,5 tys. zł;
- 2 346 638 tys. zł, tj. 99,8% kwoty planu wydatków po zmianach (2 351 693 tys. zł) na współfinansowanie WPR, środki te w 2018 r. zostały przekazane ARiMR na podstawie zapotrzebowań zgłaszanych na podstawie ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej²⁶;
- 174 301,1 tys. zł, tj. 99,9% kwoty planu wydatków po zmianach (174 415,8 tys. zł) dla 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego na wykonywanie zadań, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego²⁷;
- 36 998,9 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (37 000 tys. zł) na pomoc techniczną realizowaną przez ARiMR w ramach PROW 2014–2020;
- 15 165 tys. zł, tj. 77,8% kwoty planu wydatków po zmianach (19 500 tys. zł) na zadania realizowane przez KOWR, tj. na:
 - ✓ działania w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych,
 - ✓ wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą,
 - ✓ dopłaty krajowe do materiału siewnego;
- 13 328,2 tys. zł, tj. 99,8% kwoty planu wydatków po zmianach (13 355 tys. zł) na wykonywanie zadań z zakresu doradztwa rolniczego przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie;
- 4427,8 tys. zł, tj. 87,7% kwoty planu wydatków po zmianach (5051 tys. zł) na pomoc techniczną w ramach PROW 2014–2020 realizowaną przez 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego;
- 4110,4 tys. zł, tj. 89,1% kwoty planu wydatków po zmianach (4615 tys. zł) na pomoc techniczną w ramach PROW 2014–2020 realizowaną przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie;
- 2915,5 tys. zł, tj. 60,1% kwoty planu wydatków po zmianach (4848 tys. zł) na pomoc techniczną realizowaną przez KOWR w ramach PROW 2014–2020.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowane w wysokości 20 686,8 tys. zł, tj. 79,9% kwoty planu wydatków po zmianach (25 877,2 tys. zł) były wyższe o 10,4% od kwoty wydatków w tej grupie w 2017 r. (18 730,4 tys. zł). Wśród tej kwoty wydatków 62,9% (13 005,1 tys. zł) stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych zrealizowane w wysokości 62,8 tys. zł, tj. 81,6% kwoty planu wydatków po zmianach (77 tys. zł) były wyższe o 90,3% od kwoty wydatków z tej grupy w 2017 r. (33 tys. zł). Wydatki te dotyczyły refundacji kosztów zakupu okularów korygujących wzrok w ramach świadczeń wynikających z przepisów bhp, nagród resortowych przyznawanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi za szczególne osiągnięcia w dziedzinie rozwoju wsi.

Wydatki majątkowe w części 33 – Rozwój wsi zrealizowane w kwocie 139 476,3 tys. zł (w tym 7014 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 89% kwoty planu wydatków po zmianach (156 639,2 tys. zł) były wyższe o 19,2% od kwoty wydatków poniesionych w 2017 r. (116 979,8 tys. zł)²⁸. Niższe wykonanie wydatków w stosunku do zaplanowanych wynikało między innymi z niższej kwoty zrealizowanych wydatków majątkowych przez KOWR finansowanych z dotacji celowej. Zrealizowane wydatki majątkowe przez KOWR w kwocie 7275,5 tys. zł stanowiły 36,4% kwoty planu wydatków po zmianach (20 000 tys. zł).

²⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 719.

²⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 711, ze zm.

²⁸ Kwota wydatków prezentowana jest łącznie z planowanymi wydatkami budżetu państwa, które nie wygasły w 2017 r. z upływem roku budżetowego w wysokości 19 442,2 tys. zł.

Związane to było z uzyskaniem przez KOWR niższych cen niż zakładano w ramach postępowań o udzielenie zamówienia publicznego oraz przesunięcia terminów realizacji niektórych zadań na 2019 r.

U dysponenta części 33 – Rozwój wsi kontrolą objęto prawidłowość udzielenia i rozliczenia dotacji celowych w łącznej kwocie 1 887 134,7 tys. zł, z tego:

- 1 858 526,3 tys. zł na pomoc krajową udzielaną przez ARiMR, w tym: pomoc finansową dla producentów rolnych, u których w gospodarstwach rolnych powstały szkody w uprawach rolnych w 2018 r. w wyniku suszy lub powodzi (1 395 251,4 tys. zł), dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i częściową spłatę kapitału kredytów (80 656,9 tys. zł);
- 28 608,4 tys. zł na realizację zadań przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolnictwa w Szepietowie (dalej PODR) z zakresu doradztwa rolniczego, a także wydatki w ramach pomocy technicznej PROW 2014–2020;

co stanowiło 29,2% zrealizowanych dotacji w tej części (6 454 980,6 tys. zł). Próba ta stanowiła 28,5% zrealizowanej kwoty wydatków ogółem w tej części (6 615 206,5 tys. zł).

Doboru próby kwoty wydatków do kontroli dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższe kwoty wypłaconej dotacji dla ARiMR oraz objęcie PODR i CDR kontrolą wykorzystania dotacji w 2018 r.

W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zawartymi umowami oraz z zasadami określonymi w ufp oraz z innymi obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń. Zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykorzystanie w 2018 r. dotacji celowych przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie²⁹ oraz Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolnictwa w Szepietowie³⁰ w trakcie kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r. przeprowadzonych w tych jednostkach.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części zrealizowano w kwocie 20 671 tys. zł, tj. 79,9% planu wydatków po zmianach (25 875,8 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 10,3% od kwoty wydatków w 2017 r. (18 734,6 tys. zł). Powodem zrealizowania niższych wydatków od planowanych było między innymi uzyskanie oszczędności w wyniku przeprowadzonych postępowań o zamówienie publiczne, dokonanie niższych od wnioskowanych wypłat refundacji dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2014–2020 wobec stwierdzenia naruszeń i uchybień w realizacji projektów.

Szczegółowym badaniem u dysponenta III stopnia w MRiRW objęto próbę wydatków bieżących w kwocie 4026,4 tys. zł (tj. 19,5% kwoty wydatków dysponenta III stopnia zrealizowanych w części 33 – Rozwój wsi), odpowiadającą 50 zapisom księgowym wylosowanym z wykorzystaniem metody monetarnej.

W wyniku przeprowadzonych badań dokumentów stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek.

W badaniu wylosowanej próby wydatków w kwocie 4026,4 tys. zł, pod względem prawidłowości wyboru trybu udzielania zamówień publicznych, zastosowania procedury dotyczącej zamówień na usługi społeczne oraz wyłączenia stosowania ustawy pzp, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku szczegółowej analizy trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonych w 2018 r. w ramach części 33 – Rozwój wsi na:

- wykonanie usługi ochrony fizycznej oraz monitoring elektroniczny osób i mienia w ramach zamówienia na usługi społeczne (art. 138o ustawy pzp), na kwotę wydatków budżetu państwa poniesionych w tej części w 2018 r. w wysokości 156,3 tys. zł,

²⁹ Wystąpienie pokontrolne NIK do Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie z dnia 27 marca 2019 r., znak KRR.410.001.05.2019 P/19/001.

³⁰ Wystąpienie pokontrolne NIK do Dyrektora Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie z dnia 14 marca 2019 r., znak KRR.410.001.06.2019 P/19/001.

- wykonanie ekspertyzy polegającej na ocenie sprawozdań finansowych za 2017 r. ośrodków doradztwa rolniczego – zamówienia zwolnionego ze stosowania ustawy pzp, którego wartość nie przekraczała wartości 30 tys. euro (art. 4 pkt 8 ustawy pzp), na kwotę wydatków poniesionych w 2018 r. w wysokości 39,2 tys. zł,
 - wykonanie opracowania „Poziom wydatków budżetowych na sfinansowanie ubezpieczenia emerytalno-rentowego rolniczego w ogólnych wydatkach budżetu państwa na przestrzeni lat” – zamówienia zwolnionego ze stosowania ustawy pzp, o wartości nie przekraczającej kwoty 30 tys. euro (art. 4 pkt 8 ustawy pzp), na kwotę wydatków poniesionych w 2018 r. w wysokości 60 tys. zł,
- nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych dotyczących zamówień publicznych dysponenta III stopnia w MRiRW.

Zgodnie z założeniami kontroli, analizę wydatków majątkowych w tej części ograniczono do wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW.

W planie finansowym tego dysponenta na 2018 r. w ramach kwoty wydatków majątkowych zaplanowano do realizacji jedno zadanie pn.: „Przygotowanie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym” (30 tys. zł), które zostało wykonane. Wydatki na realizację tego zadania poniesione zostały w kwocie 29,8 tys. zł, tj. 99,3% planu wydatków po zmianach.

Wydatki na wynagrodzenia osobowe w państwowych jednostkach budżetowych w tej części dotyczyły tylko dysponenta III stopnia w MRiRW i zostały zrealizowane w kwocie 11 075,5 tys. zł (100% planu wydatków po zmianach). Wydatki te były wyższe o 2,6% od kwoty wydatków 2017 r. (10 799,6 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 8961 zł i było wyższe o 5,5% (o 471 zł) w porównaniu do 2017 r. Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych wyniosło 103 etaty i w porównaniu do 2017 r. było niższe o trzy etaty.

Zobowiązania w części 33 – Rozwój wsi na koniec 2018 r. wyniosły 884,2 tys. zł i były wyższe o 0,6% od zobowiązań wykazanych na koniec 2017 r. (879,1 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2018 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2018 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Wydatki w części 35 – Rynki rolne zostały zrealizowane w kwocie 40 476,8 tys. zł, co stanowiło 97,3% planu kwoty wydatków po zmianach. W kwocie tej uwzględniono planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego w wysokości 700 tys. zł. W porównaniu do 2017 r. zrealizowane wydatki były niższe o 218 286 tys. zł, tj. o 84,4%. Niższe wykonanie kwoty wydatków w 2018 r. w porównaniu do 2017 r. wynikało ze zniesienia z dniem 31 sierpnia 2017 r. Agencji Rynku Rolnego, która była finansowana w ramach tej części budżetu w celu m.in. wspierania mechanizmów dotyczących rynków rolnych w ramach WPR, wypłaty dopłat do zużycia kwalifikowanego materiału siewnego, prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych, realizacji dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych.

Zrealizowane wydatki według podziału na grupy ekonomiczne stanowiły:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 32 920,4 tys. zł (81,3% zrealizowanych wydatków w tej części),
- wydatki majątkowe – 7483,2 tys. zł (18,5%),
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 73,2 tys. zł (0,2%).

Wydatki w ramach grup ekonomicznych, tj. wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe, świadczenia na rzecz osób fizycznych prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

Dysponent części 35 – Rynki rolne nie udzielał dotacji w 2018 r.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowane w kwocie 32 920,4 tys. zł (w tym 700 tys. zł to planowane wydatki budżetu państwa, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego), tj. 96,9% kwoty planu wydatków po zmianach (33 979,4 tys. zł) były wyższe o 10,8% od kwoty wydatków

w tej grupie w 2017 r. (29 722,6 tys. zł). Wśród tych wydatków 63,5% (20 917,4 tys. zł) stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych zrealizowane w wysokości 73,2 tys. zł, tj. 93,8% kwoty planu wydatków po zmianach (78 tys. zł) były wyższe o 4,6% od kwoty wydatków w tej grupie w 2017 r. (70 tys. zł) i dotyczyły refundacji kosztów zakupu okularów korygujących wzrok w ramach świadczeń wynikających z przepisów bhp, zakupu odzieży ochronnej i środków ochrony indywidualnej.

Wydatki majątkowe w części 35 – Rynki rolne wsi zrealizowane w kwocie 7483,2 tys. zł, tj. 99,2% kwoty planu wydatków po zmianach (7541 tys. zł) były niższe o 18,7% od kwoty wydatków w 2017 r. (9207,9 tys. zł).

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części zrealizowano w kwocie 10 332,7 tys. zł (tj. 98% planu kwoty wydatków po zmianach). Wydatki te były niższe o 2,3% od kwoty wydatków w 2017 r. (10 578,6 tys. zł).

U dysponenta III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków bieżących budżetu państwa w kwocie 2307,9 tys. zł (tj. 22,3% kwoty wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW zrealizowanych w tej części), odpowiadającym 34 zapisom księgowym wylosowanym z wykorzystaniem metody monetarnej.

Stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłatą odsetek.

W badaniu powyższej próby wydatków w kwocie 2307,9 tys. zł, pod względem prawidłowości wyboru trybu udzielania zamówień publicznych, zastosowania procedury dotyczącej zamówień na usługi społeczne oraz wyłączenia stosowania ustawy pzp, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Dysponent III stopnia w MRiRW nie dokonywał wydatków majątkowych w ramach tej części.

W wyniku szczegółowej analizy trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w ramach części 35 – Rynki rolne przeprowadzonych w 2018 r., z tego:

- dwóch postępowań w trybie zamówienia z wolnej ręki na organizację pikniku „Poznaj Dobrą Żywność” oraz na organizację uroczystego wręczenia znaków „Poznaj Dobrą Żywność”, na łączną kwotę wydatków poniesionych w 2018 r. w wysokości 587,9 tys. zł,
- zamówienia na najem powierzchni wystawowej na targach w Londynie – zamówienia wyłączonego ze stosowania ustawy pzp (art. 4 pkt 3 lit.i tej ustawy), na łączną kwotę wydatków poniesionych w 2018 r. w wysokości 162 tys. zł,

nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych dotyczących zamówień publicznych dysponenta III stopnia w MRiRW.

Wydatki majątkowe tej części zostały poniesione przez państwową jednostkę budżetową – GIJHARS. Analizę wydatków majątkowych przeprowadzono w oparciu o informacje pozyskane z tej jednostki w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f i art. 40 ust. 1 ustawy o NIK.

W planie finansowym GIJHARS na 2018 r. zaplanowano wydatki majątkowe w kwocie 7032 tys. zł na realizację 35 zadań.

W trakcie 2018 r. plan finansowy wydatków zwiększono o kwotę 509 tys. zł, wprowadzono do realizacji 20 nowych zadań, a zrezygnowano z dwóch zadań.

Wydatki majątkowe GIJHARS poniesione w kwocie 7483,2 tys. zł, tj. 99,2% planu kwoty wydatków po zmianach (7541 tys. zł) na realizację zaplanowanych 53 zadań były niższe o 18,7% od kwoty wydatków w 2017 r. (9207,9 tys. zł).

Wydatki na wynagrodzenia osobowe w państwowych jednostkach budżetowych, finansowanych w ramach części 35 – Rynki rolne, zostały zrealizowane w kwocie 17 640 tys. zł (100% planu kwoty wydatków po zmianach). Wydatki te były wyższe o 0,6% od kwoty wydatków poniesionych w 2017 r. (17 532,9 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 6151 zł i było

wyższe o 2,3% (o 138 zł) w porównaniu do 2017 r. Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych wyniosło 239 etatów i w porównaniu do 2017 r. było niższe o cztery etaty.

Zobowiązania w części 35 – Rynki rolne na koniec 2018 r. wyniosły 1439,2 tys. zł i były wyższe o 2,6% od zobowiązań na koniec 2017 r. (1402,4 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2018 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2018 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Szczegółowe dane o wydatkach budżetu państwa w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne przedstawiono w załączniku nr 4 do Informacji.

Szczegółowe dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne przedstawiono w załączniku nr 5 do Informacji.

Nadzór i kontrola

W 2018 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawował nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój Wsi oraz części 35 – Rynki rolne, według zasad określonych w art. 175 ufp. W 2018 r. pracownicy MRiRW przeprowadzili 74 kontrole w jednostkach podległych i nadzorowanych oraz w jednostkach, które otrzymały dotacje celowe, a także w komórkach organizacyjnych MRiRW, w zakresie prawidłowości wykonywanych zadań i wykorzystania środków budżetowych. W wyniku tych kontroli w 38 przypadkach kierownikom jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydano zalecenia pokontrolne.

W 2018 r. Zespół Audytu Wewnętrznego w Biurze Dyrektora Generalnego w MRiRW zrealizował dziesięć zadań audytowych, w tym między innymi w zakresie procesu uzgadniania i konsultacji publicznych w pracach legislacyjnych aktów normatywnych wydawanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, realizacji przez jednostki administracji rządowej zaleceń Rady Ministrów w sprawie uwzględniania aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, realizacji dotacji przedmiotowych na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji roślinnej i zwierzęcej, ochrony roślin oraz rolnictwa ekologicznego. W wyniku zakończonych w 2018 r. zadań audytowych sformułowano siedem zaleceń, a także cztery wnioski z czynności doradczych. W 2018 r. przeprowadzano również czynności sprawdzające wykonanie zaleceń z zadań audytowych zrealizowanych w 2017 r.

Dysponent części dokonywał oceny stopnia realizacji zadań finansowanych środkami z dotacji z budżetu państwa przede wszystkim pod względem zapewnienia prawidłowości realizacji dotowanych zadań z przepisami prawa oraz prawidłowości kalkulacji kosztów zawartych we wnioskach o dotacje, a także poprzez weryfikację sprawozdań merytorycznych oraz rozliczeń finansowych. W ramach sprawowanego nadzoru nad wykorzystaniem dotacji organizowane były również spotkania z pracownikami jednostek realizujących wydatki w ramach dotacji.

Dysponent III stopnia w MRiRW prowadził codzienny monitoring w zakresie realizacji wydatków budżetowych, a wyniki analiz przedkładał w miesięcznych informacjach Dyrektorowi Generalnemu w MRiRW. Dochody budżetowe monitorowane były podczas generowania i kompletowania wyciągów bankowych, a wyniki analiz służyły między innymi do prawidłowego i zgodnego z treścią ekonomiczną ujęcia w księgach rachunkowych.

W zakresie wykonania budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich sporządzane były i akceptowane przez kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- syntetyczna informacja z wykonania dochodów, wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich za I kwartał 2018 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne;
- syntetyczna informacja z wykonania dochodów, wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich za I półrocze 2018 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne;
- informacja z realizacji planu wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym za I półrocze 2018 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Wydatki budżetu środków europejskich zaplanowano w ustawie budżetowej na rok 2018 w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w łącznej kwocie 10 747 924 tys. zł, z tego w części 32 – Rolnictwo w kwocie 20 143 tys. zł oraz w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 10 727 781 tys. zł. W części 35 – Rynki rolne nie planowano wydatków ze środków europejskich.

Wydatki te zostały zwiększone w 2018 r. ze środków pochodzących z rezerw celowych o kwotę 8 654 155,1 tys. zł, z tego w części 32 – Rolnictwo o 184,1 tys. zł oraz w części 33 – Rozwój wsi o 8 653 971 tys. zł.

Z przyznanej kwoty rezerw celowych wykorzystano łącznie 8 653 192,4 tys. zł, tj. prawie 100% przyznanych środków. W części 32 – Rolnictwo wykorzystano 173,1 tys. zł, tj. 94% przyznanych środków oraz w części 33 – Rozwój wsi – 8 653 019,3 tys. zł, tj. prawie 100%.

Środki z rezerw celowych zostały przeznaczone na:

- w części 32 – Rolnictwo – uzupełnienie wydatków na wynagrodzenia dla nauczycieli i pracowników obsługi szkół rolniczych nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zaangażowanych w wykonanie realizację projektów w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020 oraz Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014–2020 z województw: lubelskiego, mazowieckiego, podlaskiego oraz podkarpackiego;
- w części 33 – Rozwój wsi – zadania ARiMR realizowane w ramach WPR.

Kontrolą prawidłowości zmian planu wydatków wynikających z podziału rezerw celowych objęto 100% kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w danej części budżetowej, tj. w części 32 – Rolnictwo kwotę 184,1 tys. zł oraz w części 33 – Rozwój wsi kwotę 8 653 971 tys. zł.

W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Zwiększenia planowanych kwot wydatków z rezerw celowych wynikały z potrzeb jednostek, a środki zostały przeznaczone na realizację zadań wskazanych we wnioskach do Ministra Finansów o uruchomienie rezerw celowych. Środki z rezerw celowych uruchomiono zgodnie z procedurą określoną w art. 154 ufp.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie środków europejskich w wyżej wymienionych częściach ustalono w 2018 r. w łącznej wysokości 19 402 079,1 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 20 327,1 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 19 381 752 tys. zł.

W 2018 r. wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w części 32 – Rolnictwo w kwocie 17 585 tys. zł (86,5% planu kwoty wydatków po zmianach) i w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 19 380 797,1 tys. zł (prawie 100% planu kwoty wydatków po zmianach).

W 2018 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie dokonywał blokowania planowanych kwot wydatków w budżecie środków europejskich.

Dysponent III stopnia w MRiRW nie realizował w 2018 r. wydatków z budżetu środków europejskich.

W części 32 – Rolnictwo wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 17 585 tys. zł, co stanowiło 86,5% planu kwoty wydatków po zmianach.

Niewykorzystanie środków w części 32 – Rolnictwo w kwocie 2742,1 tys. zł dotyczyło projektów zaplanowanych do realizacji przez szkoły rolnicze nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach programów operacyjnych na lata 2014–2020 i spowodowane było m.in: niezakwalifikowaniem projektów do realizacji, przedłużającymi się procedurami dotyczącymi oceny wniosków o dofinansowanie projektów i opóźnieniami w terminach zawarcia umów, a także oszczędnościami uzyskanymi w wyniku rozstrzygniętych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na realizację zadań w projektach.

Wydatki budżetu środków europejskich w 2018 r. w ramach tej części były o 1,1% wyższe od wykonanych w 2017 r. (17 393,4 tys. zł).

W części 32 – Rolnictwo skontrolowano procedurę przekazywania w 2018 r. środków z budżetu środków europejskich przez dysponenta części na podstawie art. 188 ust. 2 upf oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności³¹.

Badaniem objęto procedurę przekazywania środków w łącznej kwocie 4366,2 tys. zł na realizację przez:

- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego Technikum, Branżową Szkołę I stopnia im. Gen. Jana Henryka Dąbrowskiego w Dobrocinie projektu „Nowoczesny mechanik” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020 oraz
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincentego Witosa w Suwałkach projektu „Kompleksowa termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincentego Witosa w Suwałkach” w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020.

Doboru próby dokonano celowo ze względu na najwyższe kwoty przekazywane szkołom. Kontrolowane wydatki stanowiły 24,8% wydatków zrealizowanych w tej części. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi płatności z budżetu środków europejskich na dofinansowanie realizacji zadań przez powyższe szkoły było zgodne z przepisami prawa.

W części 33 – Rozwój wsi wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 19 380 797,1 tys. zł, tj. prawie 100% planu kwoty wydatków po zmianach. Wydatki te przeznaczono w wysokości 14 712 244,5 tys. zł na I filar WPR, w tym na realizację systemów wsparcia bezpośredniego – 14 450 566,3 tys. zł oraz 4 668 552,6 tys. zł na II filar WPR, tj. finansowanie realizacji PROW 2014–2020.

Wydatki w ramach I filara WPR finansowane były ze środków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (dalej EFRG). W ramach I filara Wspólnej Polityki Rolnej finansowano między innymi wydatki na systemy wsparcia bezpośredniego, interwencyjny zakup i sprzedaż produktów rolnych i przetworzonych, dopłaty do produkcji, przetwórstwa i spożycia produktów rolnych i przetworzonych, wspólną organizację rynku owoców i warzyw, zapobieganie zakłóceniom i sytuacjom kryzysowym na rynku, program dla szkół.

W ramach II filara Wspólnej Polityki Rolnej finansowano wydatki na działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020 ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, (dalej EFRROW).

Wydatki budżetu środków europejskich zrealizowane w części 33 – Rozwój wsi były wyższe o 15,9% od kwoty wydatków poniesionych w 2017 r. (16 725 735,4 tys. zł). Wyższe wykonanie wydatków w budżecie środków europejskich w 2018 r. w porównaniu do 2017 r. wynikało ze zwiększonego zapotrzebowania ARiMR na środki na realizację I i II filara WPR w 2018 r.

W części 33 – Rozwój wsi badaniem objęto wydatki budżetu środków europejskich zrealizowane przez dysponenta części na kwotę 3 119 551,3 tys. zł, tj. 16,1% płatności z budżetu środków europejskich w 2018 r. w tej części. Badanie dotyczyło środków przekazanych dla ARiMR na finansowanie WPR. Doboru próby dokonano celowo ze względu na najwyższe kwoty przekazywane ARiMR. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Środki były przekazywane przez dysponenta części na podstawie zapotrzebowań złożonych przez Agencję, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej oraz rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 24 listopada 2017 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej³².

³¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 1011.

³² Dz. U. poz. 2235.

2.2.1. Wspólna Polityka Rolna

W 2018 r., podobnie jak w latach poprzednich, środki przekazywane przez Komisję Europejską (dalej KE) państwom członkowskim miały charakter refundacyjny. Warunkiem ich otrzymania było poniesienie przez agencję płatniczą określonych wydatków wynikających z podjętych zobowiązań. Udokumentowane wydatki agencji były zwracane ze środków budżetu unijnego w terminach wynikających z prawa Unii Europejskiej (dalej UE). Mechanizm prefinansowania płatności WPR odbywał się w ramach wydatków budżetu środków europejskich, zaś refundacje z KE poniesionych wydatków stanowiły dochody budżetu środków europejskich.

Dochody budżetu środków europejskich w zakresie wspólnej polityki rolnej określone w tabeli 1 załącznika nr 15 do ustawy budżetowej na rok 2018³³ w łącznej wysokości 20 166 116 tys. zł zostały wykonane w kwocie 17 809 416 tys. zł, tj. 88,3% kwoty planowanej. Niższe od planowanego wykonanie wynikało w szczególności z pomniejszenia środków otrzymanych z KE, w związku z decyzjami wykonawczymi Komisji Europejskiej z 2018 r. wyłączającymi z finansowania Unii Europejskiej niektóre wydatki poniesione przez państwa członkowskie z EFRG i EFRROW oraz potrąceń z tytułu środków odzyskanych.

Limit wkładu publicznego w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej określony w tabeli 2 załącznika nr 16 do ustawy budżetowej na rok 2018 w kwocie ogółem 24 314 088 tys. zł został wykonany w wysokości 21 966 947,7 tys. zł, tj. w 90,3%. Wkład środków europejskich wyniósł 19 380 797,1 tys. zł, a wkład budżetu państwa – 2 586 150,6 tys. zł.

Wydatki na WPR zrealizowano w kwocie o 16,4% wyższej od wydatków na ten cel w 2017 r. (18 869 315,7 tys. zł).

Limit powyższych wydatków został określony dla dwóch części, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi (części 32 – Rolnictwo i części 33 – Rozwój wsi), a także dla części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe, części 49 – Urząd Zamówień Publicznych oraz części 85 – Budżety wojewodów.

Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich na WPR w 2018 r. w ramach części 32 – Rolnictwo oraz 33 – Rozwój wsi zrealizowano w łącznej kwocie 21 816 629,5 tys. zł, tj. 99,9% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 21 835 281,9 tys. zł, z tego wydatki ze środków europejskich zrealizowano w kwocie 19 380 797,1 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (19 381 752 tys. zł), natomiast wydatki budżetu państwa w kwocie 2 435 832,4 tys. zł, tj. 99,3% kwoty planu wydatków po zmianach (2 453 529,9 tys. zł).

W ramach części 32 – Rolnictwo wydatki na WPR zostały zrealizowane w wysokości 34 908,8 tys. zł, tj. 85,5% kwoty planu wydatków po zmianach (40 822,9 tys. zł) i dotyczyły pomocy technicznej w ramach PROW 2014–2020.

I filar Wspólnej Polityki Rolnej

Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2018 r. na realizację I filara WPR w ramach części 33 – Rozwój wsi wyniosły łącznie 14 984 908,4 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 14 985 129 tys. zł.

Wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 14 712 244,5 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 14 712 456 tys. zł. Środki te zostały przekazane ARIMR z przeznaczeniem na płatności dokonywane przez agencję i wykorzystane na finansowanie między innymi:

- dopłat bezpośrednich – 14 450 566,3 tys. zł,
- programu dla szkół w zakresie dostarczania dzieciom owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych – 120 879,2 tys. zł,
- działania „Zapobieganie zakłóceniom i sytuacjom kryzysowym na rynku” – 84 117,8 tys. zł,
- interwencyjnego zakupu i sprzedaży produktów rolnych i przetworzonych – 15 133,9 tys. zł,

³³ Załącznik nr 15 określony w brzmieniu nadanym ustawą budżetową na rok 2018. Plan dochodów dla WPR ustalony został w części 87 – Dochody budżetu środków europejskich i części 77 – Dochody budżetu państwa.

- dopłat do produkcji, przetwórstwa i spożycia produktów rolnych i przetworzonych – 12 243,6 tys. zł,
- wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw – 10 113,7 tys. zł,
- działań w zakresie obrotu towarowego z zagranicą produktami rolnymi i przetworzonymi – 2590,4 tys. zł.

Wydatki budżetu państwa w ramach I filara WPR wyniosły 272 663,9 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 272 673 tys. zł, w tym na realizację systemów wsparcia bezpośredniego wydatkowano 123 846,7 tys. zł oraz na program dla szkół – 123 643 tys. zł.

II filar Wspólnej Polityki Rolnej – PROW 2014–2020

W 2018 r. ogłoszono 31 rozporządzeń zmieniających rozporządzenia wykonawcze oraz jedno rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020³⁴ oraz dwa obwieszczenia w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia. Do końca 2018 r. w ramach PROW 2014–2020, nie uruchomiono poddziałania „Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych” w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna”, którego uruchomienie zaplanowano na 2019 r. W przypadku wszystkich pozostałych instrumentów wsparcia prowadzono proces kontraktacji środków.

W 2018 r. na realizację PROW 2014–2020 wydatkowano ogółem 6 831 721,2 tys. zł, tj. 99,7% planu wydatków po zmianach w kwocie 6 850 152,9 tys. zł, z tego: wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w wysokości 4 668 552,6 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (4 669 296 tys. zł), a wydatki budżetu państwa w wysokości 2 163 168,6 tys. zł, tj. 99,2% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 2 180 856,9 tys. zł. Realizację PROW 2014–2020 ustalono na podstawie sprawozdania rocznego ARiMR w tym zakresie za 2018 r.

Wydatki na PROW 2014–2020 w 2018 r. były wyższe o 71,1% od kwoty wydatków na ten cel w 2017 r. (3 993 700,9 tys. zł).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. (narastająco od początku realizacji Programu czyli od 2014 r.) kwota pomocy, o którą złożyli wnioskodawcy beneficjenci PROW 2014–2020 wyniosła 40 472 887,9 tys. zł, kwota wynikająca z zawartych umów i wydanych decyzji o przyznaniu pomocy – 27 238 094 tys. zł (46,6% limitu środków PROW 2014–2020 w wysokości 58 447 972,9 tys. zł), a kwota zrealizowanych płatności – 16 494 420,5 tys. zł (28,2% limitu środków PROW 2014–2020)³⁵.

W 2018 r. przygotowano dwie zmiany PROW 2014–2020. Projekty zmian zostały przyjęte przez Radę Ministrów. W odniesieniu do jednego projektu Komisja Europejska w 2018 r. zatwierdziła zmianę programu, a przekazany do KE w grudniu 2018 r. drugi projekt oczekiwał na akceptację.

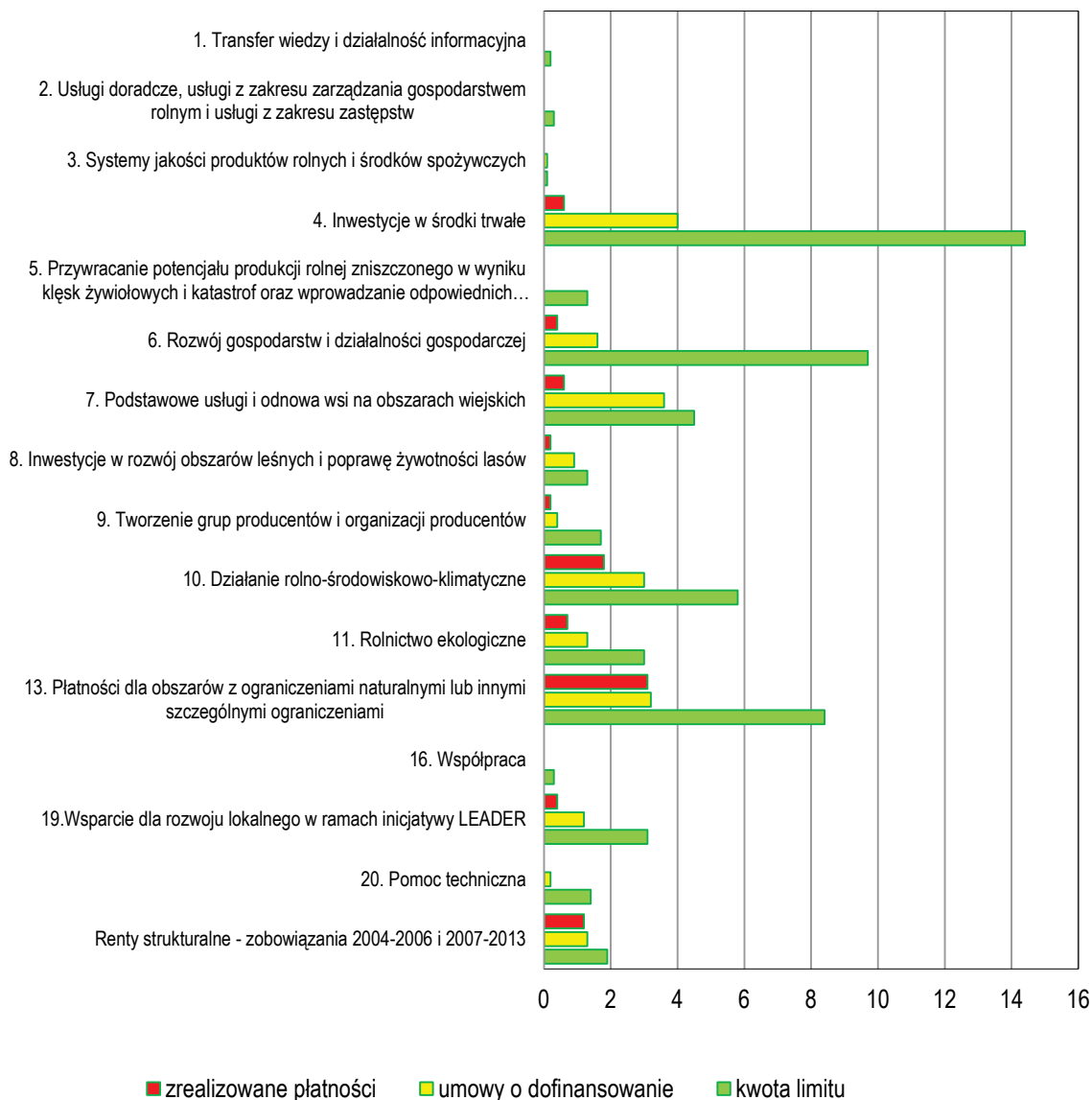
Kwota zadeklarowanych wydatków podlegających refundacji z budżetu Unii Europejskiej przez ARiMR w ramach PROW 2014–2020, poniesionych do dnia 31 grudnia 2018 r., wyniosła 2 397 207,5 tys. euro. Na koniec 2018 r. wydatki wyniosły 103% przyznanych Polsce środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (zasada n+3 dla 2015 r.).

W ocenie NIK poziom kontraktacji i wydatkowania środków PROW 2014–2020 oraz poziom spełnienia zasady n+3 na koniec 2018 r. nie wskazują na wystąpienie zagrożenia dla niewykorzystania środków w ramach Programu.

³⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 627, ze zm.

³⁵ Dane procentowe o wykorzystaniu limitu PROW 2014–2020 zostały wyliczone w oparciu o kwoty w euro, tj. limit środków ogółem 13 612 211,4 tys. euro, a zrealizowane płatności 3 860 239 tys. euro.

Wykres 1. Wartość podpisanych umów, wydanych decyzji oraz realizacja płatności w ramach PROW 2014–2020 od początku realizacji Programu do dnia 31 grudnia 2018 r. z uwzględnieniem poszczególnych działań (w mld zł).

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych z kontroli w MRiRW.

Szczegółowe dane o wydatkach budżetu środków europejskich w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne przedstawiono w załączniku nr 6 do Informacji.

Efekty rzeczowe prowadzonej działalności w ramach WPR

Instrumentem wsparcia I filara WPR o największym wymiarze finansowym były płatności w ramach systemu wsparcia bezpośredniego, które zrealizowano w kwocie 14 574 413 tys. zł. Największy udział w dokonanych w 2018 r. płatnościach bezpośrednich stanowiły płatności z tytułu: jednolitej płatności obszarowej – 5 598 267,6 tys. zł (38,4%), praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska (płatność za zazielenienie) – 3 740 483,2 tys. zł (25,7%), systemu dla małych gospodarstw – 1 480 481,1 tys. zł (10,2%), płatności dodatkowej (redystrybucyjnej) – 1 202 999,3 tys. zł (8,3%). Płatność dodatkowa (redystrybucyjna) przysługuje wszystkim rolnikom do powierzchni gruntów kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej, mieszczących się w przedziale od 3,01 ha do 30 ha. Do pozostałej powierzchni kwalifikowanych hektarów spoza wskazanego przedziału przysługuje

jednolita płatność obszarowa. Płatność ta polega na podniesieniu wysokości stawki jednolitej płatności obszarowej w określonym przedziale powierzchniowym.

Tabela 1. Liczba beneficjentów, którym w 2018 r. wypłacono płatności bezpośrednie

Rodzaj płatności	Liczba beneficjentów	
	Płatność z kampanii	
	2017	2018
System jednolitej płatności obszarowej	608 136	650 894
Płatność z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska (płatność za zazielenienie)	608 047	649 169
Płatność dodatkowa (redystrybucyjna)	568 419	617 942
System dla małych gospodarstw	459 088	603 265
Płatność do bydła	208 036	209 527
Płatność do krów	144 264	144 412
Płatność dla młodego rolnika	86 192	108 382
Płatność do powierzchni upraw roślin wysokobiałkowych strączkowych na ziarno	87 973	67 396
Płatność do powierzchni upraw roślin paszowych wysokobiałkowych	62 281	53 215
Płatność do powierzchni uprawy buraków cukrowych	32 753	29 216
Płatność do powierzchni upraw owoców miękkich	26 836	26 753
Zwrot dyscypliny finansowej. Dyscyplina finansowa, zmniejsza pulę środków na dopłaty bezpośrednie i jest co roku wdrażana przez KE. Zaoszczędzone pieniądze tworzą rezerwę na wypadek wystąpienia kryzysu na jednym z rynków rolnych. W 2018 r. zmniejszono płatności bezpośrednie w ramach Wspólnej Polityki Rolnej wynoszące powyżej 2 tys. euro. Zgodnie z prawem UE, jeżeli kwota przeznaczona na stworzenie rezerwy kryzysowej nie zostanie wykorzystana w części lub w całości, to pod koniec roku budżetowego jest ona zwracana rolnikom.	390 512	15 574
Płatność niezwiązana do tytoniu	10 664	12 307
Płatność do powierzchni uprawy ziemniaków	4 482	3 872
Płatność do owiec	2 870	3 028
Płatność do powierzchni upraw pomidorów	1 053	729
Płatność do kóz	604	657
Płatność do powierzchni uprawy chmielu	597	618
Płatność do powierzchni uprawy lnu	763	598
Płatność do powierzchni uprawy konopi włóknistych	103	73
Razem	1 070 142	1 291 341

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych z kontroli w MRiRW.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. (narastająco od początku realizacji PROW 2014–2020, tj. od 2014 r.) realizowano płatności w ramach 14 działań PROW 2014–2020, tj.:

- „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw”. W poddziałaniu „Wsparcie dla szkolenia doradców” zakończono realizację dwóch operacji, w ramach których przeprowadzono pięć szkoleń dla 101 doradców.
- „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych”. W ramach poddziałania „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości” zakończono realizację 18 124 operacji. Wartość produkcji wytwarzanej w ramach systemów jakości żywności wyniosła 1 708 237 tys. zł, w tym 68% stanowiła integrowana produkcja roślin. W poddziałaniu „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym” zakończono realizację sześciu operacji, w ramach których działania informacyjno-promocyjne dotyczące wytwarzanych przez beneficjentów poddziałania produktów realizowane były przy wykorzystaniu różnych kanałów przekazu, w tym głównie poprzez internet (1408 zdarzeń), radio (208), degustację produktów (202) i telewizję (148).
- „Inwestycje w środki trwałe”. W ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” przekazano pomoc dla 7362 gospodarstw. Największą część zakończonych operacji stanowiły inwestycje związane z racjonalizacją technologii produkcji (89% operacji). Ponadto w odniesieniu do operacji „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000” zakończono realizację 279 operacji przyczyniających się do utrzymania i użytkowania w gospodarstwie trwałych użytków zielonych położonych na obszarze Natura 2000 o łącznej powierzchni 5195 ha. Zrealizowano również płatności końcowe związane z dofinansowaniem 83 operacji dotyczących „Inwestycji mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych” – najwięcej w gospodarstwach, w których głównym kierunkiem produkcji był

chów i hodowla krów mlecznych – 42% operacji, produkcja mieszana – 27% oraz chów i hodowla trzody chlewnej – 22%. W ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój” typ operacji „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych” zrealizowano płatności końcowe związane z realizacją 235 operacji. Pomoc została przekazana 229 przedsiębiorcom, którzy w ramach zakończonych operacji zrealizowali inwestycje o łącznej wartości 849 705,2 tys. zł.

- „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych”. Zakończono realizację 60 operacji z zakresu inwestycji zapobiegających zniszczeniu potencjału produkcji rolnej. W ramach operacji dotyczących zapobieganiu rozprzestrzeniania się ASF ogrodzono chlewnie płotem o długości 18 387 metrów bieżących oraz utworzono lub zmodernizowano 10 zadaszonych niecek do dezynfekcji. W przypadku operacji służących zabezpieczeniu gospodarstw rolnych przed zalaniem, podtopieniem lub nadmiernym zawilgoceniem spowodowanym przez powódź lub deszcz nawalny zakupiono 16 sztuk sprzętu służącego utrzymaniu urządzeń melioracji wodnych. Do końca 2018 r. zakończono również realizację 197 operacji z zakresu „Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej”. Największą część wspartych gospodarstw stanowiły gospodarstwa o powierzchni 10–20 ha (43% operacji) oraz 5–10 ha (37%). Beneficjenci w ramach zakończonych operacji między innymi: wybudowali, przebudowali lub wyremontowali 324 obiekty służące produkcji i sprzedaży bezpośredniej w gospodarstwach rolniczych, zakupili sześć sztuk sprzętu ruchomego, odtworzyli 178 ha sadów i plantacji krzewów owocowych.
- „Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej”. W ramach zakończonych operacji zrealizowano płatności końcowe:
 - ✓ „Premie dla młodych rolników” – na rzecz 540 młodych rolników, którzy zakupili 1151 sztuk sprzętu ruchomego, wybudowali lub zmodernizowali 39 budynków produkcyjnych, zakupili 204 ha użytków rolnych i 54 sztuki zwierząt gospodarskich oraz założyli 63 ha sadów lub plantacji wieloletnich. Pozostałe zakończone operacje związane były z budową lub modernizacją płyt obornikowych, zbiorników na gnojówkę i gnojownicę, placów manewrowych oraz zakupem sprzętu komputerowego;
 - ✓ „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” – na rzecz 112 beneficjentów, którzy utworzyli 130 miejsc pracy. Beneficjenci przeznaczili pomoc między innymi na zakup 516 sztuk sprzętu ruchomego, wybudowanie lub zmodernizowanie ośmiu budynków/budowli związanych z prowadzoną działalnością pozarolniczą, a także na pokrycie kosztów związanych z pozyskaniem środków obrotowych, kosztów szkoleń oraz innych kosztów wymaganych do rozwoju działalności gospodarczej;
 - ✓ „Restrukturyzacja małych gospodarstw” – na rzecz 47 beneficjentów, którzy przeznaczili je na zakup 97 sztuk sprzętu ruchomego, przebudowę lub modernizację czterech budynków produkcyjnych oraz jednego obiektu służącego produkcji i sprzedaży bezpośredniej, zakup 10 ha użytków rolnych oraz założenie 17 ha sadów lub plantacji krzewów owocowych;
 - ✓ „Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych” – związane z dofinansowaniem 456 operacji. Najczęściej wspieranym rodzajem działalności gospodarczej były usługi wspomagające produkcję roślinną. Główną grupę beneficjentów poddziałania stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (402 operacje);
 - ✓ „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” – związane z realizacją 487 operacji. Przekazano gospodarstwa o powierzchni 2199 ha wśród których dominującą grupę stanowiły gospodarstwa w przedziale od 3 ha do 6 ha (56%);
- „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”. W poniższych typach operacji zakończono realizację:
 - ✓ „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych” – 1698 operacji w ramach których przebudowano drogi lokalne o długości 2610,2 km oraz wybudowano drogi lokalne o długości 153,8 km. Z ulepszonej infrastruktury korzystać będzie prawie 2 mln użytkowników.

- ✓ „Gospodarka wodno-ściekowa” – 152 operacji, w ramach których wybudowano lub wyremontowano między innymi: 303 km systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, 217 km zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę, 2615 przydomowych oczyszczalni ścieków, 24 stacje uzdatniania wody, 13 oczyszczalni ścieków, 13 ujęć wody, 11 instalacji do osadów ściekowych.
- ✓ „Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów” – dziewięciu operacji dotyczących budowy pięciu targowisk oraz przebudowy czterech targowisk;
- „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów”. W ramach poddziałania „Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych” zrealizowano płatności dla 16 978 beneficjentów; w większości (93%) płatność dotyczyła premii na utrzymanie zalesionych powierzchni (płatności związane z premią pielęgnacyjną i premią zalesieniową); wsparciem objęto grunty o powierzchni 75 127,93 ha;
- „Tworzenie grup i organizacji producentów”. Zrealizowano płatności dla 755 grup producentów rolnych obejmujących łącznie 9000 członków;
- „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne”. Przekazano płatności 88 759 beneficjentom, wsparciem objęta została powierzchnia wynosząca 1 827 420 ha użytków rolnych³⁶ oraz średnia liczba zwierząt w gospodarstwach – 88 999 sztuk;
- „Rolnictwo ekologiczne”. Przekazano płatności 25 152 beneficjentom; wsparciem objęta została powierzchnia wynosząca 648 265 ha użytków rolnych³⁷;
- „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami”. Zrealizowano płatności na rzecz 824 106 beneficjentów; wsparciem w ramach działania zostało objętych 7 969 262 ha użytków rolnych, a pomoc finansowa została skierowana głównie (90%) do gospodarstw położonych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania typu nizinnego (stref nizinnych I i II);
- „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”. Dofinansowano 7061 operacji i zrealizowano płatności na rzecz 6164 beneficjentów;
- „Pomoc techniczna”. Zrealizowano płatności związane z dofinansowaniem 198 operacji, w tym płatności końcowe na rzecz 32 beneficjentów;
- „Wcześniejsza emerytura”. Zrealizowano (z tytułu zobowiązań podjętych w ramach PROW 2007–2013 i PROW 2004–2006) płatności z tytułu świadczeń emerytalnych dla 53 464 beneficjentów.

2.2.2. Programy operacyjne 2014–2020

W części 32 – Rolnictwo w planie po zmianach przewidziano na ten cel środki w łącznej kwocie 29 378,3 tys. zł, z tego 20 327,1 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich i 9051,2 tys. zł w ramach budżetu państwa.

Wydatki zostały zrealizowane w wysokości 21 929,3 tys. zł, z tego 17 585 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich (tj. w 86,5% kwoty planu wydatków po zmianach) i 4344,3 tys. zł w ramach budżetu państwa (tj. w 48% kwoty planu wydatków po zmianach).

W ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 z budżetu środków europejskich oraz budżetu państwa w tej części finansowano projekty Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020 oraz dziewięciu Regionalnych Programów Operacyjnych. W ramach Programów Operacyjnych Europejskiej Współpracy Terytorialnej w tej części finansowano z budżetu państwa cztery programy, tj. Polska – Słowacja 2014–2020, Polska

³⁶ Wielkość fizycznego obszaru objętego wsparciem (bez sumowania powierzchni objętej jednoczesnym wsparciem w ramach niewykluczających się pakietów) wyniosła 1 462 457 ha.

³⁷ Wielkość fizycznego obszaru objętego wsparciem (bez sumowania powierzchni objętej jednoczesnym wsparciem w ramach niewykluczających się pakietów) wyniosła 531 816 ha.

– Brandenburgia 2014–2020, Polska – Meklemburgia – Brandenburgia 2014–2020 oraz Region Morza Bałtyckiego 2014–2020.

Projekty realizowane były głównie przez szkoły rolnicze nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie. Niepełne wykorzystanie środków na realizację programów spowodowane było m.in: niezakwalifikowaniem projektów do realizacji, przedłużającymi się procedurami dotyczącymi oceny wniosków o dofinansowanie projektów, opóźnieniami w terminach zawarcia umów. Na niepełne wykorzystanie tych środków miały wpływ także oszczędności powstałe w wyniku rozstrzygniętych postępowań o zamówienie publiczne.

Ponadto z budżetu państwa zrealizowano wydatki na realizację programu Erasmus+ w wysokości 1494,3 tys. zł, tj. 97,4% kwoty planu wydatków po zmianach (1454,8 tys. zł) oraz dokonano zwrotu do Komisji Europejskiej 931 tys. zł (100% kwoty planu wydatków po zmianach) w związku z audytem dotyczącym kosztów ASF poniesionych w 2014 r., który wykazał zawyżenie kosztów badań laboratoryjnych w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym w Puławach – Państwowym Instytucie Badawczym.

W części 35 – Rynki rolne na realizację projektów w ramach programów operacyjnych przewidziano w planie po zmianach środki budżetu państwa w kwocie 161 tys. zł. Wydatki zostały zrealizowane w wysokości 28,4 tys. zł, tj. w 17,6 % planu wydatków po zmianach.

Wydatki zostały przeznaczone na realizację przez GIJHARS zadań w ramach:

- Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 oraz Programu Operacyjnego Europejska Współpraca Terytorialna Polska – Czechy 2014–2020. Wydatki na ten cel zaplanowano w kwocie 51 tys. zł i zrealizowano w wysokości 16 tys. zł, tj. 31,4% planu wydatków po zmianach, z uwagi na przesunięcie realizacji Programu Operacyjnego Europejska Współpraca Terytorialna Polska–Czechy 2014–2020 na I półrocze 2019 r.;
- programów „Skoordynowany plan kontroli dla Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych” oraz „Horyzont 2020”. Wydatki zaplanowano w wysokości 110 tys. zł, a zrealizowano w kwocie 12,4 tys. zł, tj. 11,3% planu wydatków po zmianach, z powodu decyzji KE w sprawie przesunięcia realizacji pierwszego zadania na drugą połowę 2019 r., a także ze względu na problemy kadrowe przy realizacji zadania „Horyzont 2020”.

2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Szczegółowym badaniem objęto następujące podzadania układu zadaniowego budżetu państwa realizowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części budżetowych:

a) 32 – Rolnictwo:

- 21.1.3.W – Ochrona roślin i nasiennictwo,
- 21.1.5 – Agrochemiczna obsługa rolnictwa w Polsce,
- 21.5.3 W – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- 21.5.4 W – Pomoc krajowa i wspólnotowa inna niż WPR;

b) 33 – Rozwój wsi:

- 21.5.1 – Realizacja systemów wsparcia bezpośredniego,
- 21.5.3.W – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- 21.5.8 – Promocja żywności, systemy jakości żywności, żywność regionalna i tradycyjna,
- 21.6.1 – Regulacja i stabilizacja rynków rolnych i żywnościowych;

c) 35 – Rynki rolne:

- 6.5.4.W – Jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych,
- 21.5.8 – Promocja żywności, systemy jakości żywności, żywność regionalna i tradycyjna.

Wartości mierników realizacji celów dla powyższych podzadań były następujące:

a) część 32 – Rolnictwo:

- 21.1.3.W – wartość miernika „Stosunek liczby zrealizowanych do liczby zaplanowanych działań w ochronie roślin i nasiennictwie (w %)” zaplanowana na $\geq 95\%$ wyniosła 100%;
 - 21.1.5 – wartość miernika „Stosunek liczby zrealizowanych do liczby zaplanowanych działań w doradztwie nawozowym (w %)” zaplanowana na $\geq 95\%$ wyniosła 112,19%;
 - 21.5.3.W – wartość miernika „Wartość realizacji wydatków pomocy technicznej (w tys. zł)” zaplanowana na 38 686 tys. zł wyniosła 34 478 tys. zł wobec niższego wykonania wydatków w tym zakresie przez dysponenta III stopnia w MRiRW z uwagi między innymi na mniejszą niż planowano liczbę posiedzeń Komitetu Monitorującego PROW 2014–2020, niższe zapotrzebowanie na materiały biurowe, usługi dotyczące ekspertyz, analiz i opinii; zauważyć należy, że nie powinno się definiować mierników przez określanie poziomu finansowania zadania (rozdz. II pkt 13 ppkt 4 załącznika nr 48 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej).
 - 21.5.4.W – wartość miernika „Powierzchnia ubezpieczonych upraw w stosunku do powierzchni gruntów ornych (w %)” zaplanowana na 36,2% wyniosła 23,56%, a niepełne wykonanie miernika spowodowane było między innymi niskim zainteresowaniem producentów rolnych zawieraniem umów ubezpieczenia;
- b) część 33 – Rozwój wsi:
- 21.5.1 – wartość miernika „Odsetek wypłaconych w terminie płatności bezpośrednich (w %)” zaplanowana na 98,63% wyniosła 98,63%;
 - 21.5.3.W – wartość miernika „Wykorzystanie limitu środków EFRROW 2014–2020 (w %)” zaplanowana na 30,56% wyniosła 30,56%;
 - 21.5.8 – wartość miernika „Liczba przedsięwzięć promocyjnych i informacyjnych (w szt.)” zaplanowana na 375 sztuk wyniosła 354 sztuk;
 - 21.6.1 – wartość miernika „Liczba wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, które otrzymują pomoc finansową w danym roku (w szt.)” zaplanowana na 30 sztuk wyniosła 30 sztuk, wartość miernika „Liczba wydanych decyzji w zakresie administrowanych mechanizmów (w szt.)” zaplanowana na 7057 sztuk wyniosła 10 959 sztuk;
- c) część 35 – Rynki rolne:
- 6.5.4.W – wartość miernika „Stosunek liczby wykonanych kontroli do liczby kontroli zaplanowanych (w %)” zaplanowana na 100% wyniosła 100%;
 - 21.5.8 – wartość miernika „Liczba producentów regionalnych i tradycyjnych według stanu na dzień 31 grudnia/ilość znaków Polska Dobra Żywność przyznanych w danym roku” zaplanowana na 2600/188 wyniosła 2900/143.

Badanie wykazało, że przyjęte dla tych podzadań cele i mierniki wynikające z układu zadaniowego wydatków zostały określone zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

Monitoring osiągnięcia stopnia ustalonych celów poszczególnych podzadań budżetowych prowadzony był między innymi na podstawie otrzymywanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawozdań budżetowych RB-BZ1 i RB-BZ2 z wykonania wydatków w układzie zadaniowym od jednostek podległych i nadzorowanych, a także na podstawie miesięcznych danych z Głównego Urzędu Statystycznego.

3. Sprawozdawczość

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych, łącznych sprawozdań za 2018 r. przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i części 35 – Rynki rolne oraz sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie powyższych części:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),

- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2017 (Rb-28 NW), a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2018 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

W części 33 – Rozwój wsi kontrolą objęto również rzetelność sporządzenia powyższych sprawozdań.

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi oraz części 35 – Rynki rolne na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponenta III stopnia w MRiRW) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. W wyniku analizy procedur kontroli zarządczej stosowanych w MRiRW, w tym procedur wewnętrznych w sprawie realizacji budżetu resortu, ustalono, że w sposób racjonalny zapewniono prawidłowe i rzetelne³⁸ sporządzenie sprawozdań. Skontrolowane sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

4. Księgi rachunkowe

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r. badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych przeprowadzono u dysponenta części 33 – Rozwój wsi. Kontrolą objęto próbę 55 zapisów księgowych o łącznej wartości 3 294 334,6 tys. zł wylosowanych metodą monetarną. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

Nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie zapisów dotyczących dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań jednostkowych dysponenta części 33 – Rozwój wsi prowadzone były nieprawidłowo.

³⁸ Opinia o rzetelności sporządzanych sprawozdań dotyczy części 33 – Rozwój wsi, tj. części w której badano księgi rachunkowe.

IV. Informacje dodatkowe

Do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zostało skierowane wystąpienie pokontrolne z dnia 19 kwietnia 2019 r., zawierające ocenę kontrolowanej działalności. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w piśmie z dnia 6 maja 2019 r. nie zgłosił zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego. Jednocześnie poinformował NIK, że w celu wzmocnienia nadzoru nad procesem planowania dochodów budżetowych prowadzona będzie szczegółowa analiza przedstawianych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa założeń do szacowania dochodów z tytułu gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa na kolejne lata budżetowe.

W wyniku kontroli wykorzystania dotacji celowych w 2018 r. przeprowadzonej w Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie zostało skierowane wystąpienie pokontrolne z dnia 27 marca 2019 r. W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w wykorzystaniu dotacji celowych, Najwyższa Izba Kontroli nie sformułowała wniosków pokontrolnych. Dyrektor CDR w Brwinowie nie wniósł zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego.

W wyniku kontroli wykorzystania dotacji celowych w 2018 r. przeprowadzonej w Podlaskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Szepietowie zostało skierowane wystąpienie pokontrolne z dnia 14 marca 2019 r. W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w wykorzystaniu dotacji celowych, Najwyższa Izba Kontroli nie sformułowała wniosków pokontrolnych. Dyrektor PODR w Szepietowie nie wniósł zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego.

Załączniki

Załącznik 1. Dochody i wydatki jednostek podległych i nadzorowanych funkcjonujących w ramach części: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne

Lp.	Nazwa jednostki podległej	Wykonanie 2018 r.				Udział w wydatkach części ogółem
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Dochody	Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich	w tym, wydatki na wynagrodzenia wg Rb-70	
		osób	tys. zł		%	
1	2	3	4	5	6	7
I	Część 32 – Rolnictwo	3 866	40 507,9	474 586,2	239 715,4	38,7
1.	Dysponent III stopnia w MRiRW	538	7 450,6	105 764,9	54 742,6	8,6
2.	Główny Inspektorat Weterynarii	108	97,5	14 763,3	8 722,4	1,2
3.	Graniczne Inspektoraty Weterynarii	99	14 917,9	9 901,2	7 034,3	0,8
4.	Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa	62	5,8	14 000,3	5 212,0	1,1
5.	Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt	79	3 897,9	12 717,1	6 436,0	1,0
6.	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza	516	9 839,6	49 015,1	27 473,4	4,0
7.	52 szkoły rolnicze	2 455	4 298,6	266 238,3	129 383,7	21,7
8.	Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie	9	0	2 186,0	711,0	0,2
II	Część 33 – Rozwój wsi	103	12,7	20 671,0	11 075,5	0,1
1.	Dysponent III stopnia w MRiRW	103	12,7	20 671,0	11 075,5	0,1
III	Część 35 – Rynki rolne	239	525,8	40 476,1	17 640,0	100
1	Dysponent III stopnia w MRiRW	54	8,4	10 332,7	6 134,1	25,5
2	Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	185	517,4	30 143,4	11 505,9	74,5

Załącznik 2. Kalkulacja oceny ogólnej w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne

Oceny wykonania budżetu w części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne dokonano stosując kryteria³⁹ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2018 r.⁴⁰.

Część 32 – Rolnictwo:

Dochody (D) ⁴¹ :	48 504,1 tys. zł
Wydatki	
(łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich):	1 225 589,4 tys. zł ⁴²
Łączna kwota G:	1 225 589,4 tys. zł (kwota wydatków)
Waga wydatków w łącznej kwocie:	$Ww = W : G = 1$
Nieprawidłowości w wydatkach nie wystąpiły.	
Ocena cząstkowa wydatków:	(5) pozytywna
Łączna ocena wydatków ŁO:	$5 \times 1 = 5$
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

Część 33 – Rozwój wsi:

Dochody (D) ⁴³ :	1 019 519,5 tys. zł
Wydatki	
(łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich):	25 996 003,6 tys. zł ⁴⁴
Łączna kwota G:	25 996 003,6 tys. zł (kwota wydatków)
Waga wydatków w łącznej kwocie:	$Ww = W : G = 1$
Nieprawidłowości w wydatkach nie wystąpiły.	
Ocena cząstkowa wydatków:	(5) pozytywna
Łączna ocena wydatków ŁO:	$5 \times 1 = 5$
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

Część 35 – Rynki rolne:

Dochody (D) ⁴⁵ :	525,9 tys. zł
Wydatki:	40 476,8 tys. zł ⁴⁶
Łączna kwota G:	40 476,8 tys. zł (kwota wydatków)
Waga wydatków w łącznej kwocie:	$Ww = W : G = 1$
Nieprawidłowości w wydatkach nie wystąpiły.	
Ocena cząstkowa wydatków:	(5) pozytywna
Łączna ocena wydatków ŁO:	$5 \times 1 = 5$
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

³⁹ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

⁴⁰ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁴¹ W części 32 – Rolnictwo zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody wobec czego nie dokonuje się oceny cząstkowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

⁴² W kwocie tej uwzględniono wydatki, które nie wygasły w roku budżetowym 2018 w wysokości 584 tys. zł.

⁴³ W części 33 – Rozwój wsi zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody wobec czego nie dokonuje się oceny cząstkowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

⁴⁴ W kwocie tej uwzględniono wydatki, które nie wygasły w roku budżetowym 2018 w wysokości 890 204 tys. zł.

⁴⁵ W części 35 – Rynki rolne zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody wobec czego nie dokonuje się oceny cząstkowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

⁴⁶ W kwocie tej uwzględniono wydatki, które nie wygasły w roku budżetowym 2018 w wysokości 700 tys. zł.

Załącznik 3. Dochody budżetowe w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	2017 r.		2018 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ²⁾	Wykonanie			
		tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	
Ogółem części: 32, 33, 35		1 445 988,7	151 437,0	1 068 549,7	73,9	705,6	
I	Część 32 – Rolnictwo	44 534,1	35 102,0	48 504,1	108,9	138,2	
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	33 172,1	25 554,0	36 754,0	110,8	143,8	
1.1.	rozdział 01011 – Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza	9 712,5	8 215,0	9 839,6	101,3	119,8	
	§ 0690 Wpływy z różnych opłat	9 474,1	8 005,0	9 603,0	101,4	120,0	
1.2.	rozdział 01013 – Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	4 931,4	3 600,0	5 548,9	112,5	154,1	
	§ 0690 Wpływy z różnych opłat	4 917,7	3 600,0	5 532,3	112,5	153,7	
1.3.	rozdział 01015 – Postęp biologiczny w produkcji roślinnej	25,5	0,0	77,6	304,5	x	
1.4.	rozdział 01019 – Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt	3 878,6	3 886,0	3 897,9	100,5	100,3	
	§ 0830 Wpływy z usług	2 426,5	2 500,0	2 522,9	104,0	100,9	
1.5.	rozdział 01020 – Postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej	245,4	0,0	337,4	137,5	x	
	§ 2910 Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	222,3	0,0	300,0	134,9	x	
1.6.	rozdział 01021 – Główny Inspektorat Weterynarii	104,1	105,0	97,5	93,7	92,9	
	§ 0690 Wpływy z różnych opłat	65,0	0,0	1,1	1,7	x	
1.7.	rozdział 01026 – Dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich	187,4	0,0	1 581,7	844,1	x	
	§ 2950 Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności	177,7	0,0	66,5	37,4	x	
1.8.	rozdział 01029 – Dopłaty do oprocentowania kredytów na cele rolnicze	3,3	0,0	4,5	135,6	x	
	§ 0900 Wpływy z odsetek od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	2,6	0,0	3,5	136,0	x	
1.9.	rozdział 01032 – Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa	15,6	13,0	5,8	37,5	44,9	
	§ 0940 Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	7,9	0,0	4,5	56,6	x	
1.10.	rozdział 01035 – Graniczne inspektoraty weterynarii	13 587,6	9 735,0	14 917,9	109,8	153,2	
	§ 0690 Wpływy z różnych opłat	13 583,2	9 735,0	14 917,3	109,8	153,2	
1.11.	rozdział 01080 – Działalność badawczo-rozwojowa	91,8	0,0	101,5	110,5	x	
	§ 0920 Wpływy z pozostałych odsetek	89,2	0,0	100,4	112,6	x	
1.12.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	388,9	0,0	343,6	88,4	x	
	§ 0830 Wpływy z usług	269,2	0,0	259,0	96,2	x	
2.	Dział 750 – Administracja publiczna	7 230,6	6 012,0	7 450,6	103,0	123,9	
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	7 230,6	6 012,0	7 450,6	103,0	123,9	
	§ 0620 Wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości	4 327,4	3 500,0	4 738,5	109,5	135,4	
3.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	3 916,6	3 347,0	4 115,2	105,1	123,0	
3.3.	rozdział 80130 – Szkoły zawodowe	3 916,6	3 347,0	4 107,8	104,9	122,7	
	§ 0840 Wpływy ze sprzedaży wyrobów	2 600,8	2 373,0	2 683,6	103,2	113,1	
4.	Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	214,6	189,0	183,4	85,5	97,0	
4.1.	rozdział 85410 – Internaty i bursy szkolne	214,6	189,0	183,4	85,5	97,0	
	§ 0750 Dochody z najmu i dzierżawy składników SP (...)	100,2	113,0	105,2	104,9	93,1	
	§ 0830 Wpływy z usług	113,5	76,0	77,8	68,6	102,4	
5.	Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,0	0,0	0,9	x	x	
5.1.	rozdział 92116 – Biblioteki	0,0	0,0	0,9	x	x	
II.	Część 33 – Rozwój wsi	1 303 498,9	116 032,0	1 019 519,7	78,2	878,7	
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	175 092,9	109 750,0	1 011 235,4	577,5	921,4	
1.1.	rozdział 01002 Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego	133,4	0,0	563,7	422,5	x	
	§ 0950 Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów	118,2	0,0	38,9	33,0	x	
	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	0,0	0,0	510,1	33,0	x	

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	2017 r.	2018 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ²⁾	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
1.2.	rozdział 01024 – Działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa	154 173,9	109 750,0	957 120,0	620,8	872,1
	§ 0580 Wpływy z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	144 148,7	0,0	44 239,4	30,7	x
	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	10 000,0	108 600,0	890 488,6	8904,9	820,0
1.3.	rozdział 01027 – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	18 174,7	0,0	51 764,6	284,8	x
	§ 2919 Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	12 380,9	0,0	20 973,1	169,4	x
1.4.	rozdział 01036 – Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich	997,7	0,0	585,6	58,7	x
	§ 0909 Wpływy z odsetek od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	616,8	0,0	320,6	52,0	x
1.5.	rozdział 01037 – Płatności uzupełniające do gruntów rolnych	337,3	0,0	401,2	119,0	x
	§ 2919 Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	258,1	0,0	295,9	114,7	x
1.6.	rozdział 01038 – Rozwój obszarów wiejskich	640,3	0,0	395,5	61,8	x
	§ 2919 Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	419,1	0,0	253,1	60,4	x
1.7.	rozdział 01040 – Opłaty cukrowe	1,8	0,0	0,0	0,0	x
	§ 8500 Wpływy z opłat cukrowych	1,8	0,0	0,0	0,0	x
1.8.	rozdział 01041 – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	606,3	0,0	400,8	66,1	x
	§ 0908 Odsetki od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem (...) – finansowanie	147,6	0,0	125,1	84,7	x
	§ 2918 Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	458,7	0,0	275,7	60,1	x
1.9.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	27,5	0,0	3,9	14,3	x
	§ 0630 Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego	22,8	0,0	0,0	0,0	x
	§ 0940 Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	0,0	0,0	1,7	x	x
	§ 0950 Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów	4,7	0,0	0,1	x	x
	§ 0958 Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów – finansowanie	0,0	0,0	1,4	x	x
	§ 0959 Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów – współfinansowanie	0,0	0,0	0,8	x	x
2.	Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa	1 121 755,9	0,0	0,0	0,0	x
2.1.	rozdział 70012 – Agencja Nieruchomości Rolnych	1 121 755,9	0,0	0,0	0,0	x
	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	1 093 236,8	0,0	0,0	0,0	x
3.	Dział 750 – Administracja publiczna	5,9	5,0	8,8	148,3	176,0
3.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	5,9	5,0	8,8	148,3	176,0
	§ 0940 Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	5,9	5,0	8,8	148,3	176,0
4.	Dział 756	6 644,2	6 277,0	8 275,5	124,6	131,8
4.1.	rozdział 75624 Dywidendy	6 644,2	6 277,0	8 275,5	124,6	131,8
	§ 0740 Wpływy z dywidend	6 644,1	6 277,0	8 194,4	1,2	1,3

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	2017 r.	2018 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ²⁾	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
III.	Część 35 – Rynki rolne	97 955,7	303,0	525,9	0,5	173,6
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	74 476,0	300,0	517,4	0,7	172,5
1.1.	rozdział 01023 – Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	512,0	300,0	517,4	101,0	172,5
	§ 0610 Wpływy z opłat egzaminacyjnych oraz opłat za wydanie świadectw, dyplomów (...)	178,1	100,0	134,9	75,8	134,9
	§ 0690 Wpływy z różnych opłat	292,2	200,0	311,1	106,4	155,5
1.2.	rozdział 01040 – Opłaty cukrowe	73 964,0	0,0	0,0	0,0	x
	§ 8500 Wpływy z opłat cukrowych	73 964,0	0,0	0,0	0,0	x
2.	Dział 500 – Handel	23 476,8	0,0	0,1	0,0	x
2.1.	rozdział 50002 – Agencja Rynku Rolnego	23 476,8	0,0	0,1	0,0	x
	§ 0580 Wpływy z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	20 896,6	0,0	0,0	0,0	x
3.	Dział 750 – Administracja publiczna	2,9	3,0	8,4	292,5	280,4
3.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	2,9	3,0	8,4	292,5	280,4
	§ 0940 Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	2,6	1,0	6,0	233,4	601,3

¹⁾ Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych zweryfikowanych przez NIK.

²⁾ Ustawa budżetowa na rok 2018.

Załącznik 4. Wydatki budżetu państwa w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	Wykonanie ⁴⁾ 2017 r.	2018 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie w tym:				
					wydatki niewygasające ³⁾				
tys. zł						%			
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
	Ogółem części 32, 33, 35	5 158 889,6	4 318 116,0	8 090 973,6	7 863 687,7	891 488,0	152,4	182,1	97,2
I.	Część 32 – Rolnictwo	1 172 287,0	885 031,0	1 337 754,0	1 208 004,4	584,0	103,0	136,5	90,3
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	788 827,5	546 763,0	967 115,8	848 591,6	584,0	107,6	155,2	87,7
1.1.	rozdział 01011 – Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza	51 232,3	44 852,0	50 727,8	49 015,1	0,0	95,7	109,3	96,6
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	25 471,6		25 471,3	25 471,3	0,0	100,0	x	100,0
1.2.	rozdział 01013 – Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	33 711,4	31 241,0	31 792,0	31 743,4	0,0	94,2	101,6	99,8
	§ 2840 Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	21 006,0	0,0	21 055,0	21 014,0	0,0	100,0	x	99,8
1.3.	rozdział 01015 – Postęp biologiczny w produkcji roślinnej	14 759,1	15 597,0	14 758,0	14 409,4	0,0	97,6	92,4	97,6
	§ 2630 Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	8 670,4	8 509,0	8 312,0	8 183,4	0,0	94,4	96,2	98,5
1.4.	rozdział 01017 – Ochrona roślin	255,7	6 500,0	7 319,0	7 243,8	0,0	2 832,9	111,4	99,0
	§ 2630 Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	255,7	6 400,0	7 319,0	7 243,8	0,0	2 832,9	113,2	99,0
1.5.	rozdział 01018 – Rolnictwo ekologiczne	5 637,6	6 016,0	5 913,0	5 807,8	0,0	103,0	96,5	98,2
	§ 2630 Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	3 609,6	3 000,0	3 975,7	3 912,3	0,0	108,4	130,4	98,4
1.6.	rozdział 01019 – Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt	13 884,2	12 948,0	12 775,0	12 717,1	0,0	91,6	98,2	99,5
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	5 955,0	0,0	5 960,4	5 960,4	0,0	100,1	x	100,0
1.7.	rozdział 01020 – Postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej	81 987,3	89 868,0	82 866,2	82 475,9	0,0	100,6	91,8	99,5
	§ 2630 Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	79 372,9	87 251,0	80 249,2	79 859,7	0,0	100,6	91,5	99,5
1.8.	rozdział 01021 – Główny Inspektorat Weterynarii	14 433,4	13 984,0	15 158,8	14 763,3	0,0	102,3	105,6	97,4
	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	7 537,4		7 586,2	7 560,0	0,0	100,3	x	99,7
1.9.	rozdział 01022 – Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego	73,0	0,0	184,0	76,6	0,0	104,9	x	41,6
	§ 4300 Zakup usług pozostałych	73,0	0,0	0,0	76,6	0,0	104,9	x	x
1.10.	rozdział 01026 – Dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich	396 152,3	100 717,0	560 100,0	449 914,8	0,0	113,6	446,7	80,3
	§ 2830 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych	396 152,3	0,0	560 100,0	449 914,8	0,0	113,6	x	80,3
1.11.	rozdział 01032 – Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa	13 755,7	11 662,0	14 158,5	14 000,3	0,0	101,8	120,1	98,9
	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	3 723,5		4 226,5	4 226,5	0,0	113,5	x	100,0
	§ 4270 Wydatki na zakup usług remontowych	0,0	0,0	0,0	150,0	150,0	0,0	0,0	x
1.12.	rozdział 01035 – Graniczne inspektoraty weterynarii	9 768,4	9 662,0	9 960,9	9 901,2	0,0	101,4	102,5	99,4

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	Wykonanie ⁴⁾ 2017 r.	2018 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie w tym:				
					wydatki niewygasające ³⁾				
tys. zł						%			
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	6 267,5		6 424,8	6 424,8	0,0	102,5	x	100,0
1.13.	rozdział 01080 – Działalność badawczo- rozwojowa	88 528,9	95 629,0	95 629,0	91 817,3	0,0	103,7	96,0	96,0
	§ 2830 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych	81 547,6	88 282,0	88 292,0	84 907,9	0,0	104,1	96,2	96,2
1.14.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	64 648,2	108 087,0	65 773,6	64 705,6	0,0	100,1	59,9	98,4
	§ 2830 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych	59 207,9	88 282,0	60 549,0	60 400,7	434,0	102,0	68,4	99,8
2.	Dział 750 – Administracja publiczna	123 460,1	106 375,0	106 772,4	101 607,3	0,0	82,3	95,5	95,2
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	123 460,1	106 375,0	106 772,4	101 607,3	0,0	82,3	95,5	95,2
	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	37 152,1	0,0	25 729,6	25 729,5	0,0	69,3	x	100,0
3.	Dział 752 – Obrona narodowa	25,0	35,0	35,0	23,3	0,0	93,2	66,6	66,6
3.1.	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	25,0	35,0	35,0	23,3	0,0	93,2	66,6	66,6
	§ 4300 Zakup usług pozostałych	24,0	0,0	0,0	22,2	0,0	92,5	x	x
4.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	222 715,7	196 087,0	222 479,3	216 518,7	0,0	97,2	110,4	97,3
4.1.	rozdział 80115 Technika	0,0	0,0	46 493,5	46 266,0	0,0	x	x	99,5
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	0,0	0,0	30 225,0	30 099,2	0,0	x	x	99,6
4.2.	rozdział 80116 Szkoły policealne	0,0	0,0	589,5	575,7	0,0	x	x	97,7
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	0,0	0,0	331,3	320,7	0,0	x	x	96,8
4.3.	rozdział 80117 Branżowe szkoły I i II stopnia	0,0	0,0	6 473,6	6 445,0	0,0	x	x	99,6
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	0,0	0,0	4 234,7	4 230,1	0,0	x	x	99,9
4.4.	rozdział 80130 – Szkoły zawodowe	219 531,7	188 671,0	155 481,5	149 860,8	0,0	68,3	79,4	96,4
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	93 349,3		65 417,1	65 223,2	0,0	69,9	x	99,7
4.5.	rozdział 80140 – Placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego i ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego	0,0	40,0	3 992,0	3 982,2	0,0	x	9 955,5	99,8
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	0,0	0,0	2 713,4	2 710,8	0,0	x	x	99,9
4.6.	rozdział 80146 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	2 654,1	2 774,0	2 842,1	2 822,8	0,0	106,4	101,8	99,3
	§ 4300 Zakup usług pozostałych	1 029,2	0,0		1 329,7	0,0	129,2	x	x
4.7.	rozdział 80151 – Kwalifikacyjne kursy zawodowe	0,0	0,0	6 248,7	6 208,3	0,0	x	x	99,4
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	0,0	0,0	3 742,1	3 720,8	0,0	x	x	99,4
4.8.	rozdział 80152 – Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, klasach dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia i klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych szkołach I stopnia oraz szkołach artystycznych	0,0	0,0	225,3	225,0	0,0	x	x	99,9
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	0,0	0,0	130,9	130,9	0,0	x	x	100,0
4.9.	rozdział 80195 – Pozostała działalność	529,9	4 602,0	133,1	132,9	0,0	25,1	2,9	99,8

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	Wykonanie ⁴⁾ 2017 r.	2018 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie w tym:				
					wydatki niewygasające ³⁾				
tys. zł						%			
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
	§ 4300 Zakup usług pozostałych	247,4	0,0	0,0	110,0	0,0	44,5	x	x
5.	Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	30 773,7	29 545,0	35 125,5	34 453,5	0,0	112,0	116,6	98,1
5.1.	rozdział 85410 – Internaty i bursy szkolne	30 750,0	29 376,0	34 953,9	34 290,0	0,0	111,5	116,7	98,1
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	12 495,0	0,0	14 138,9	14 068,7	0,0	112,6	x	99,5
5.2.	rozdział 85415 – Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	0,0	12,0	12,0	9,0	0,0	x	75,0	75,0
	§ 3240 Stypendia dla uczniów	0,0	0,0	12,0	9,0	0,0	x	x	75,0
5.3.	rozdział 85416 – Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	0,0	102,0	111,5	109,2	0,0	x	107,1	97,9
	§ 3240 Stypendia dla uczniów	0,0	0,0	111,5	109,2	0,0	x	x	97,9
5.4.	rozdział 85446 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	23,7	55,0	48,1	45,3	0,0	191,1	82,4	94,2
	§ 4700 Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	19,1	0,0	33,3	31,1	0,0	162,8	x	93,4
6.	Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	6 485,0	6 226,0	6 226,0	6 226,0	0,0	96,0	100,0	100,0
6.1.	rozdział 92116 – Biblioteki	4 460,0	4 219,0	4 219,0	4 219,0	0,0	94,6	100,0	100,0
	§ 2550 Dotacja podmiotowa z budżetu dla państwowej instytucji kultury	4 390,0	4 219,0	4 219,0	4 219,0	0,0	96,1	100,0	100,0
6.2.	rozdział 92118 – Muzea	2 025,0	2 007,0	2 007,0	2 007,0	0,0	99,1	100,0	100,0
	§ 2480 Dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury	2 025,0	2 007,0	2 007,0	2 007,0	0,0	99,1	100,0	100,0
II.	Część 33 – Rozwój wsi	3 727 839,8	3 393 614,0	6 711 621,2	6 615 206,5	890 204,0	177,5	194,9	98,6
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	3 712 997,8	3 378 683,0	6 696 537,0	5 710 406,5	890 204,0	153,8	169,0	85,3
1.1.	rozdział 01001 – Centrum Doradztwa Rolniczego	16 212,5	14 569,0	18 607,0	18 047,6	0,0	111,3	123,9	97,0
	§ 2840 Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	12 693,3	12 079,0	13 355,0	13 328,2	0,0	105,0	110,3	99,8
1.2.	rozdział 01002 – Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego	195 589,6	179 568,0	200 080,0	198 828,0	0,0	101,7	110,7	99,4
	§ 2840 Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	171 153,9	163 718,0	174 415,8	174 301,2	0,0	101,8	106,5	99,9
1.4.	rozdział 01024 – Działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa	141 100,0	123 348,0	123 348,0	79 686,1	0,0	56,5	64,6	64,6
	§ 2570 Dotacja podmiotowa z budżetu otrzymana przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	25 854,8	79 000,0	79 000,0	54 330,0	0,0	210,1	68,8	68,8
	§ 6220 Dotacje celowe otrzymane z budżetu na finansowanie i dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych	2 438,8	20 000,0	20 000,0	9 175,5	1 900,0	376,2	45,9	45,9
1.5.	rozdział 01027 – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	3 336 732,1	3 047 903,0	6 343 602,0	5 407 661,4	0,0	162,1	177,4	85,2
	§ 2009 Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków klasyfikowanych w paragrafie 205	1 501 118,4	1 306 084,0	2 351 693,0	2 346 638,0	0,0	156,3	179,7	99,8

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	Wykonanie ⁴⁾ 2017 r.	2018 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie w tym:				
					wydatki niewygasające ³⁾				
tys. zł						%			
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
	§ 2570 Dotacja podmiotowa z budżetu otrzymana przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	968 122,9	1 117 341,0	1 080 352,0	1 062 752,4	1 703,0	109,8	95,1	98,4
	§ 2800 Dotacja celowa otrzymana z budżetu przez pozostałe jednostki zaliczane do sektora finansów publ.	788 171,9	492 478,0	2 759 198,0	2 740 013,3	881 487,0	347,6	556,4	99,3
	§ 6220 Dotacje celowe otrzymane z budżetu na finansowanie i dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych	72 330,0	125 000,0	115 359,0	109 562,8	5 114,0	151,5	87,7	95,0
	§ 6220 Dotacje celowe – wydatki, które nie wygasły z rokiem budżetowym 2017	19 442,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	3 921,4	13 295,0	10 900,0	6 183,4	0,0	157,7	46,5	56,7
	§ 4308 Zakup usług pozostałych	2 356,5	0,0	0,0	3 711,6	0,0	157,5	x	x
2.	Dział 750 – Administracja publiczna	14 813,1	14 851,0	15 004,2	14 523,7	0,0	98,0	97,8	96,8
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	14 813,1	14 851,0	15 004,2	14 523,7	0,0	98,0	97,8	96,8
	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	9 920,5	0,0	10 081,9	10 081,9	0,0	101,6	x	100,0
3.	Dział 752 – Obrona narodowa	28,9	80,0	80,0	72,3	0,0	250,2	90,4	90,4
3.1.	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	28,9	80,0	80,0	72,3	0,0	250,2	90,4	90,4
	§ 4300 Zakup usług pozostałych	24,9	0,0	0,0	41,5	0,0	166,7	x	x
III.	Część 35 – Rynki rolne	258 762,8	39 471,0	41 598,4	40 476,8	700,0	15,6	102,5	97,3
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	24 795,1	31 884,0	33 920,0	32 945,7	0,0	132,9	103,3	97,1
1.1.	rozdział 01023 – Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	21 957,2	28 986,0	31 042,0	30 143,4	0,0	137,3	104,0	97,1
	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	10 202,5	0,0	10 218,9	10 218,9	0,0	100,2	x	100,0
	§ 4210 Zakup materiałów i wyposażenia	0,0	0,0	0,0	700,0	700,0	0,0	0,0	x
1.2.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	2 837,9	2 898,0	2 878,0	2 802,3	0,0	98,7	96,7	97,4
	§ 4300 Zakup usług pozostałych – Biuro Administracyjno-Budżetowe MRiRW	2 805,6	0,0	0,0	2 748,4	0,0	98,0	x	x
2.	Dział 500 – Handel	226 227,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x
2.1.	rozdział 50002 – Agencja Rynku Rolnego	226 227,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x
	§ 2800 Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	100 547,1	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x
3.	Dział 750 – Administracja publiczna	7 735,1	7 577,0	7 668,4	7 522,0	0,0	97,2	99,3	98,1
3.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	7 735,1	7 577,0	7 668,4	7 522,0	0,0	97,2	99,3	98,1
	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	5 442,3	0,0	5 517,4	5 517,0	0,0	101,4	x	100,0
4.	Dział 752 – Obrona narodowa	5,6	10,0	10,0	9,1	0,0	162,5	91,0	91,0
4.1.	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	5,6	10,0	10,0	9,1	0,0	162,5	91,0	91,0
	§ 4300 Zakup usług pozostałych	5,6	0,0	0,0	8,4	0,0	150,0	x	x

¹⁾ Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa zweryfikowanych przez NIK.

²⁾ Ustawa budżetowa na rok 2018.

³⁾ Wydatki, które nie wygasły w 2018 r. zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2018 nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. poz. 2346). Ponadto w ustawie z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 ustalono, że wydatki dla części 33 – Rozwój wsi w kwocie 715 500 tys. zł mogły być wydane do dnia 31 marca 2019 r.

⁴⁾ Kwota wydatków prezentowana łącznie z wydatkami, które nie wygasają w 2017 r. z upływem roku budżetowego w wysokości 19 442,2 tys. zł, ujętymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2017 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego.

Załącznik 5. Zatrudnienie i wynagrodzenia w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	Wykonanie 2017 r.			Wykonanie 2018 r.			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70 ¹⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełno-zatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70 ¹⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełno-zatrudnionego	
		osób ²⁾	tys. zł	zł	osób ²⁾	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem części 32, 33 i 35 według statusu zatrudnienia ³⁾ , w tym: część, dział, rozdział	4 057	251 151,6	5 159	4 208	268 430,9	5 316	103,0
1.	Część 32 – Rolnictwo	3 708	222 819,1	5 008	3 866	239 715,4	5 167	103,2
1.1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	876	54 259,1	5 162	864	54 878,1	5 293	102,5
1.1.1.	Rozdział 01011 – Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza 01	525	27 425,1	4 353	516	27 473,4	4 437	101,9
1.1.2.	Rozdział 01019 – Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt 01	80	6 426,0	6 694	79	6 436,0	6 789	101,4
1.1.3.	Rozdział 01021 – Główny Inspektorat Weterynarii	107	8 776,3	6 835	108	8 722,4	6 730	98,5
	01	3	178,0	4 944	3	171,3	4 758	96,2
	02	3	548,0	15 222	3	455,2	12 644	83,1
	03	101	8 050,3	6 642	102	8 095,9	6 614	99,6
1.1.4.	Rozdział 01032 – Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa	63	4 717,8	6 240	62	5 212,0	7 005	112,3
	01	6	313,3	4 351	6	330,3	4 588	105,4
	02	2	412,0	17 167	2	371,5	15 479	90,2
	03	55	3 992,5	6 049	54	4 510,2	6 960	115,1
1.1.5.	Rozdz. 01035 – Graniczne Inspektoraty Weterynarii	101	6 913,9	5 705	99	7 034,3	5 921	103,8
	01	5	191,8	3 197	4	161,9	3 373	105,5
	03	96	6 722,1	5 835	95	6 872,4	6 028	103,3
1.2.	Dział 750 – Administracja publiczna	550	54 178,3	8 209	538	54 742,6	8 479	103,3
1.2.1.	Rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	550	54 178,3	8 209	538	54 742,6	8 479	103,3
	01	58	3 884,2	5 581	57	4 218,3	6 167	110,5
	02	4	809,1	16 856	4	712,4	14 842	88,0
	03	488	49 485,0	8 450	477	49 811,9	8 702	103,0
1.3.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	1 952	100 954,2	4 310	2 116	115 019,4	4 530	105,1
1.3.1.	Rozdział 80115 – Technika	0	0,0	x	593	30 370,5	4 268	x
	01	0	0,0	x	111	4 472,3	3 358	x
	15	0	0,0	x	482	25 898,2	4 478	x
1.3.2.	Rozdział 80116 – Szkoły policealne	0	0,0	x	6	320,7	4 454	x
	01	0	0,0	x	1	40,0	3 333	x
	15	0	0,0	x	5	280,7	4 678	x
1.3.3.	Rozdział 80117 – Branżowe szkoły I i II stopnia	0	0,0	x	83	4 274,9	4 292	x
	01	0	0,0	x	12	535,7	3 720	x
	15	0	0,0	x	71	3 739,2	4 389	x
1.3.4.	Rozdział 80130 – Szkoły zawodowe	1 942	100 244,2	4 302	1 294	72 733,5	4 684	108,9
	01	576	22 959,7	3 322	473	20 186,4	3 556	107,1
	15	1 366	77 284,5	4 715	821	52 547,1	5 334	113,1
1.3.5.	Rozdział 80140 – Placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego i ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego	0	0,0	x	61	2 718,8	3 714	x
	01	0	0,0	x	11	370,8	2 809	x
	15	0	0,0	x	50	2 348,0	3 913	x

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	Wykonanie 2017 r.			Wykonanie 2018 r.			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70 ¹⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70 ¹⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego	
		osób ²⁾	tys. zł	zł	osób ²⁾	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.3.6.	Rozdział 80146 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	10	710,0	5 917	9	711,0	6 583	111,3
	01	7	457,6	5 448	7	503,8	5 998	110,1
	15	3	252,4	7 011	2	207,2	8 633	123,1
1.3.7.	Rozdział 80151 – Kwalifikacyjne kursy zawodowe	0	0,0	x	68	3 755,1	4 602	x
	01	0	0,0	x	16	662,3	3 449	x
	15	0	0,0	x	52	3 092,8	4 956	x
1.3.8.	Rozdział 80152 – Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży (...)	0	0,0	x	2	134,9	5 621	x
	01	0	0,0	x	1	34,6	2 883	x
	15	0	0,0	x	1	100,3	8 358	x
1.4.	Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	330	13 427,5	3 391	348	15 075,3	3 610	106,5
1.4.1.	Rozdział 85410 – Internaty i bursy szkolne	330	13 427,5	3 391	348	15 075,3	3 610	106,5
	01	192	6 004,9	2 606	195	6 450,7	2 757	105,8
	15	138	7 422,6	4 482	153	8 624,6	4 697	104,8
2.	Część 33 – Rozwój wsi	106	10 799,6	8 490	103	11 075,5	8 961	105,5
2.1.	Dział 750 – Administracja publiczna	106	10 799,6	8 490	103	11 075,5	8 961	105,5
2.1.1.	Rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	106	10 799,6	8 490	103	11 075,5	8 961	105,5
	02	1	203,4	16 950	1	294,0	24 500	144,5
	03	105	10 596,2	8 410	102	10 781,5	8 808	104,7
3.	Część 35 – Rynki rolne	243	17 532,9	6 013	239	17 640,0	6 151	102,3
3.1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	187	11 493,9	5 122	185	11 505,9	5 183	101,2
3.1.1.	Rozdział 01023 – Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	187	11 493,9	5 122	185	11 505,9	5 183	101,2
	01	6	246,8	3 428	5	236,3	3 938	114,9
	02	2	316,1	13 171	2	346,4	14 433	109,6
	03	179	10 931,0	5 089	178	10 923,2	5 114	100,5
3.2.	Dział 750 – Administracja publiczna	56	6 039,0	8 987	54	6 134,1	9 466	105,3
3.2.1.	Rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	56	6 039,0	8 987	54	6 134,1	9 466	105,3
	02	1	203,4	16 950	1	232,7	19 392	114,4
	03	55	5 835,6	8 842	53	5 901,4	9 279	104,9

1) Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdania Rb-70 zweryfikowanych przez NIK.

2) W przeliczeniu na pełnozatrudnionych (etaty).

3) Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 109, ze zm.).

Załącznik 6. Wydatki budżetu środków europejskich w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	2017 r.	2018 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa budżetowa na 2018 r. ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem części 32, 33 i 35 z tego:		17 175 034	10 747 924	19 402 079,1	19 398 382,1	113,0	180,5	100,0
1.	Część 32 – Rolnictwo	17 393,4	20 143	20 327,1	17 585,0	101,1	87,3	86,5
1.1.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	17 393,4	20 143	20 327,1	17 585,0	101,1	87,3	86,5
1.1.1.	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020	5 549,8	0	2 702,8	2 698,3	48,6	x	99,8
1.1.2.	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020	2 285,7	3 319	5 085,8	4 646,4	203,3	140	91,4
1.1.3.	Regionalne Programy Operacyjne na lata 2014–2020, w tym:	9 557,9	16 824	12 538,5	10 240,3	107,1	60,9	81,7
1.1.3.1.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020	822,4	2 846	4 438,4	4 103,7	499,0	144,2	92,5
1.1.3.2.	Regionalny Program Operacyjny Lubuskie 2020	957,8	1 103	1 575,3	902,1	94,2	81,8	57,3
1.1.3.3.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020	637,9	301	746,8	732,6	114,9	243,4	98,1
1.1.3.4.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020	376,6	3 187	455,4	240,7	63,9	7,6	52,9
1.1.3.5.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020	290,6	4 292	1 299,3	1 055	363,0	24,6	81,2
1.1.3.6.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020	6 314	899	635,1	593,2	9,4	66,0	93,4
1.1.3.7.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020	72,4	2 408	745,1	281,8	389,2	11,7	37,8
1.1.3.8.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020	0	513	605	295,9	x	57,7	48,9
1.1.3.9.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020	86,2	0	2 038,1	2 035,3	2 361,1	x	99,9
1.1.3.10.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020	0	1 275	0	0	x	x	x
2.	Część 33 – Rozwój wsi	16 725 735,4	10 727 781	19 381 752	19 380 797,1	115,9	180,7	100,0
2.1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	16 725 735,4	10 727 781	19 381 752	19 380 797,1	115,9	180,7	100,0
2.1.1.	I filar Wspólnej Polityki Rolnej (ARiMR)	14 118 146,2	7 861 609	14 712 456	14 712 244,5	104,2	187,1	100,0
2.1.2.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020	2 607 589,2	2 866 172	4 669 296	4 668 552,6	179,0	162,9	100,0
3.	Część 35 – Rynki rolne	43 1904,9	0	0	0	x	x	x
3.1.	Dział 500 – Handel	43 1904,9	0	0	0	x	x	x
3.1.1.	I filar Wspólnej Polityki Rolnej (ARR)	43 1904,9	0	0	0	x	x	x

¹⁾ Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28UE z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej i/lub rocznego sprawozdania Rb-28UE WPR z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej – po weryfikacji przez NIK

²⁾ Ustawa budżetowa na rok 2018.

Załącznik 7. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Minister Finansów
6. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
7. Rzecznik Praw Obywatelskich
8. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
9. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi